===

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઇ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

===

ગુજરાત હાઇકોર્ટ, અમદાવાદ

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૬૧૪૩/૧૯૯૯

વિથ

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૩૭૩૨/૨૦૦૨

વિથ

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૪૩૪૮/૨૦૦૧

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એસ.જી. શાહ **સહી/-**

૧	શું સ્થાનિક સમાચારપત્રોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપી શકાય?	**હા**
૨	રિપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	**હા**

૩	શું માનનીય ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની અંતિમ નકલ જોવા માગે છે?	**ના**
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગેનો કાયદાનો કોઈ મહત્વનો પ્રશ્ન સમાવિષ્ટ છે?	**ના**

==

નાઝીર અહેમદ ઉસ્માનગની ડીગમાર ... અરજદાર(રો)

વિરુદ્ધ

સક્ષમ સત્તાધિકારી ... સામાવાળા(ઓ)

==

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(રો) નં. ૧ તરફે શ્રી આર.એસ. સંજાણવાલા (૭૨૮)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ તરફે રદ થયેલ (૨૦)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ તરફે શ્રી ધવલ એમ. બારોટ (૨૭૨૩)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ તરફે સુશ્રી મનીષા લવકુમાર (૧૦૧૦) હર્ષિલ ડી. શુક્લા

સામાવાળા(ઓ) નં. ૩, ૪ તરફે રૂલ પરત મળેલ નથી (૬૩)

==

કોરમ**: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એસ.જી. શાહ**

તારીખ: ૨૯/૦૬/૨૦૧૮

સંયુક્ત સીએવી ચુકાદો

૧. સંબંધિત પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલોને સાંભળવામાં આવ્યા. રેકોર્ડનું ધ્યાનપૂર્વક અવલોકન કર્યું.

૨. આ ત્રણેય અરજીઓ જુદા જુદા સમયે જુદા જુદા વાદગ્રસ્ત હુકમમાંથી ઉદ્ભવતી હોવા છતાં વધુ કે ઓછા અંશે સમાન અટકાયતી અને તેના પરિવારની માલિકીની મિલકતો સંબંધિત છે. તેથી, જ્યારે ઘણી બધી હકીકતલક્ષી વિગતો સામાન્ય અને પરસ્પર સંબંધિત હોય, ત્યારે ત્રણ અલગ અલગ ચુકાદાઓમાં સમાન હકીકતોનું પુનરાવર્તન ટાળવા માટે અને ખાસ કરીને જ્યારે એક મુખ્ય અરજીના નિર્ણયનું પરિણામ અન્ય અરજી(ઓ)ના નિર્ણયને અસર કરશે, ત્યારે આ સંયુક્ત ચુકાદા દ્વારા આ અરજીઓ સંયુક્ત રીતે સાંભળવામાં આવી છે અને સંયુક્ત રીતે નક્કી કરવામાં આવી છે.

૩. જોકે હકીકતલક્ષી વિગતો અને કાયદાના મુદ્દાઓની ચર્ચા સામાન્ય રહેશે, છતાં આગળની અરજી(ઓ) માટે વારંવાર સમાન હકીકતલક્ષી વિગતો પુનરાવર્તિત કર્યા વિના, દરેક અરજીની મૂળભૂત હકીકતોને અલગથી યાદ કરવી યોગ્ય રહેશે, જેનો સારાંશ નીચે મુજબ છે.

<u>સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૬૧૪૩/૧૯૯૯</u>

૪. અહીંના અરજદાર નાઝીર અહેમદ ઉસ્માનગની ડીગમાર તેમની માતા રોશનબીબી ઉસ્માનગની ડીગમાર તેમજ શમાબાનુ નાઝીરઅહેમદ ડીગમારના

કાયદેસરના વારસદાર અને પ્રતિનિધિ તરીકે છે.

૫. અરજદારે સ્મગ્લર્સ એન્ડ ફોરેન એક્સચેન્જ મેનિપ્યુલેટર્સ (ફોરફિચર ઓફ પ્રોપર્ટી) એક્ટ, ૧૯૭૬ (જે હવે પછી 'સાફેમા' તરીકે ઉલ્લેખિત છે) હેઠળ જપ્ત કરાયેલ મિલકત માટેના એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ – સામાવાળા નં. ૨ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા તારીખ ૮.૬.૧૯૯૯ ના ચુકાદા અને હુકમને પડકાર્યો છે. આવા વાદગ્રસ્ત ચુકાદા દ્વારા એપેલેટ ઓથોરિટીએ સાફેમાની કલમ ૭ હેઠળ સામાવાળા નં. ૧ ના હુકમની પુષ્ટિ કરીને મકાન, સાધનસામગ્રી અને અન્ય અસ્કયામતો સાથે "શમા થિયેટર" તરીકે ઓળખાતી મિલકતમાં મરહૂમ રોશનબીબી ઉસ્માનગની ડીગમાર અને શમાબાનુ નાઝીરઅહેમદ ડીગમારના કુલ મળીને ૨૮% હિસ્સાને જપ્ત કરવાના હુકમને બહાલ રાખ્યો છે.

૬. અરજદારે સાફેમા હેઠળ સક્ષમ સત્તાધિકારી એવા પ્રથમ સામાવાળાને સાફેમાની કલમ ૧૯(૧) હેઠળ જારી કરાયેલી તારીખ ૭.૭.૧૯૯૯ ની તેમની નોટિસના આધારે ભાગીદારી પેઢીમાં સદર ૨૮% હિસ્સાનો કબજો લેતાં રોકવા માટે પણ અરજ કરેલ છે.

૭. આવી અરજી ઓગસ્ટ, ૧૯૯૯ માં દાખલ કરવામાં આવી હતી જેમાં સંભવતઃ પ્રથમ હુકમ તારીખ ૨૩.૧૨.૧૯૯૯ નો જ છે જે નીચે મુજબ વંચાય છે :-

"પક્ષકારો તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી કાઝી, શ્રી સંજાણવાલા અને શ્રી જયંત પટેલને સાંભળ્યા. મામલો દાખલ થવાની રાહ જોઈ રહ્યો છે. જોકે, વચગાળાની વ્યવસ્થા તરીકે નીચે મુજબનો હુકમ કરવામાં આવે છે જે બાબત દાખલ ન થાય તો પણ અમલ કરવા યોગ્ય છે.

૨. પ્રશ્નવાળી મિલકતમાં અરજદારનો માત્ર ૨૮% હિસ્સો છે તે હકીકત અંગે હાલમાં કોઈ વિવાદ નથી. વિવાદ એ છે કે તે અધિકાર યોગ્ય રીતે જપ્ત કરવામાં આવ્યો છે કે નહીં.

૩. આ અરજીની પોષણક્ષમતા અંગે કોઈપણ બાબતનું અવલોકન કર્યા વિના, એવો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે કે સક્ષમ સત્તાધિકારી/સામાવાળા નં. ૧ પ્રશ્નવાળી સમગ્ર મિલકતની હરાજી કરવા માટે આગળ વધશે અને અરજદાર તેમજ ૭૨% હિસ્સો ધરાવતા અન્ય માલિકો હરાજીમાં ભાગ લેવા માટે હકદાર રહેશે. એવો પણ નિર્દેશ આપવામાં આવે છે કે અધિકૃત મૂલ્યાંકનકાર પાસેથી મૂલ્યાંકન અહેવાલ મેળવ્યા પછી અરજદાર તેમજ અન્ય માલિકો સાથે પરામર્શ કરીને સત્તાધિકારી દ્વારા અપસેટ કિંમત (અનામત કિંમત) નક્કી કરવામાં આવશે. અપસેટ કિંમત અંગે કોઈ વિવાદના કિસ્સામાં, પક્ષકારો માટે આ અદાલતનો સંપર્ક કરવાનું મુક્ત રહેશે. હરાજીની કાર્યવાહી પૂર્ણ થવા પર અને કિંમત વસૂલ થવા પર, વેચાણની ઉપજ આ અદાલતમાં જમા કરવામાં આવશે અને ત્યારપછી

અદાલત યોગ્ય હુકમો પસાર કરશે. હરાજીની કાર્યવાહી વહેલામાં વહેલી તકે પૂર્ણ કરવામાં આવશે, પ્રાધાન્યરૂપે ૧૦.૨.૨૦૦૦ પહેલાં. મુદત ૧૦.૨.૨૦૦૦ પર મુલતવી રાખવામાં આવે છે."

૮. ત્યારપછી, તારીખ ૨૬.૪.૨૦૦૪ નો હુકમ નીચે મુજબ વંચાય છે :-

"એવું જણાય છે કે આ અદાલતે ૨૩/૧૨/૯૯ ના રોજ હુકમ પસાર કર્યો હતો કે સક્ષમ સત્તાધિકારી/સામાવાળા નં. ૧ પ્રશ્નવાળી સમગ્ર મિલકતની હરાજી કરવા માટે આગળ વધશે અને અરજદાર તેમજ ૭૨% હિસ્સો ધરાવતા અન્ય માલિકો હરાજીમાં ભાગ લેવા માટે હકદાર રહેશે. એવો પણ નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો કે અધિકૃત મૂલ્યાંકનકાર પાસેથી મૂલ્યાંકન અહેવાલ મેળવ્યા પછી અરજદાર તેમજ અન્ય માલિકો સાથે પરામર્શ કરીને સત્તાધિકારી દ્વારા અપસેટ કિંમત નક્કી કરવામાં આવશે. વધુમાં એવો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો કે અપસેટ કિંમત અંગે કોઈ વિવાદના કિસ્સામાં, પક્ષકારો માટે આ અદાલતનો આશરો લેવાનું મુક્ત રહેશે. એવો પણ નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો કે હરાજીની કાર્યવાહી પૂર્ણ થવા પર અને કિંમત વસૂલ થવા પર, વેચાણની ઉપજ આ અદાલતમાં જમા કરવામાં આવશે અને ત્યારપછી અદાલત (વિતરણના સંદર્ભમાં) યોગ્ય હુકમો પસાર કરશે.

૨. બાર સમક્ષ એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે ઉપરોક્ત હુકમની શરતો અનુસાર હરાજી યોજવામાં આવી હતી, જેમાં કુલ વેચાણ ઉપજ તરીકે રૂ. ૧૪,૫૧,૦૦૦/- (ચૌદ લાખ એકાવન હજાર પૂરા) ની રકમ મળી હતી. આ અદાલતના ત્યારપછીના હુકમ દ્વારા, ઉપરોક્ત રકમ આ અદાલતની રજિસ્ટ્રી સમક્ષ જમા કરવામાં આવી હતી. તેથી, હવે ઉપરોક્ત રકમના વિતરણ અંગે પ્રશ્ન ઊભો થશે.

૩. કાર્યાલયે ઉપરોક્ત રકમ અથવા તેના કોઈપણ ભાગના સંદર્ભમાં વિતરણ અંગે ચકાસણી કરવી અને હાલમાં રજિસ્ટ્રી પાસે પડેલી રકમ વિશે જણાવવું. મુદત ૨૭/૦૪/૦૪ પર મુલતવી રાખવામાં આવે છે."

૯. જોકે, ત્યારપછી, તારીખ ૬.૫.૨૦૦૪ ના ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા, નીચેની શરતોએ અરજી મંજૂર કરવામાં આવી હતી :-

"૧૬. ઉપરોક્ત કારણોસર અને સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૪૩૪૮/૨૦૦૧ માં તારીખ ૧૬/૦૪/૦૪ ના રોજ નોંધાયેલા કારણોસર, આ અરજી મંજૂર કરવામાં આવે છે.

૧૬.૧ ૧૪/૦૫/૧૯૭૯ ના રોજ સ્મગલર્સ એન્ડ ફોરેન એક્સચેન્જ મેનિપ્યુલેટર્સ (ફોરફિચર ઓફ પ્રોપર્ટી) એક્ટ, ૧૯૭૬ ની કલમ ૭ હેઠળ સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા પસાર કરાયેલા અરજદારોના ૨૮% હિસ્સાની

જપ્તીના હુકમની પુષ્ટિ કરતો બીજા સામાવાળાનો તારીખ ૦૮/૦૬/૧૯૯૯ નો હુકમ તેમજ અરજદારનો ૨૮% હિસ્સો જપ્ત કરતો સદર સત્તાધિકારી દ્વારા પસાર કરાયેલ તારીખ ૦૭/૦૭/૧૯૯૯ નો હુકમ કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે અને સાફેમાની કલમ ૧૯(૧) હેઠળ જારી કરાયેલ તારીખ ૦૭/૦૭/૯૯ ની નોટિસના આધારે "શમા થિયેટર" માં કુલ મળીને ૨૮% નો સદર ભાગીદારી હિસ્સો લેતાં સામાવાળાને કાયમી ધોરણે અટકાવવામાં આવે છે.

૧૭. એવો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે કે રજિસ્ટ્રી અરજદારના સંદર્ભમાં યોગ્ય ચકાસણી અને ઓળખ પછી, તેમના વારસદાર અને કાયદેસરના પ્રતિનિધિ તરીકે હાલના અરજદારને મરહૂમ રોશનબીબી યુ. ડીગમાર અને મરહૂમ શમાબાનુ એન. ડીગમારના હિસ્સાની ઉપરોક્ત રૂ. ૧૪,૫૧,૦૦૦/- (રૂપિયા ચૌદ લાખ એકાવન હજાર પૂરા) ની રકમ ચૂકવશે."

૧૦. જોકે, એવું જણાય છે કે આવા ચુકાદાને લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૧૨૪/૨૦૦૫ માં પડકારવામાં આવ્યો હતો જેમાં લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૧૨૭ અને ૧૨૯/૨૦૦૫ સાથે તારીખ ૧૮.૭.૨૦૧૪ ના સંયુક્ત ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા, આ અદાલતની વિદ્વાન ખંડપીઠે ૨૦૦૪ (૩) એસ.સી.સી. ૬૨૮ માં નોંધાયેલા યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા વિ. મોહનલાલ લીકુમલ પંજાબી ના કેસમાં

માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર અને લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૧૦૫૩ અને ૧૦૫૪/૨૦૦૩ માં આ અદાલતના અપ્રકાશિત નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો અને ઠરાવ્યું હતું કે "કોફેપોસા" [કન્ઝર્વેશન ઓફ ફોરેન એક્સચેન્જ એન્ડ પ્રિવેન્શન ઓફ સ્મગ્લિંગ એક્ટિવિટીઝ એક્ટ, ૧૯૭૪] હેઠળ પસાર કરાયેલ અટકાયત હુકમ કલમ ૧૧(૧)(બી) હેઠળ રદ કરવામાં આવ્યો હતો અને તેથી જ્યારે આવું રદ્દીકરણ સલાહકાર બોર્ડના અહેવાલ પર આધારિત નથી, ત્યારે સાફેમાની કલમ ૨(૨)(બી) ના પરંતુક (૧) આકર્ષાતો નથી અને તેથી, સાફેમાની કામગીરી બાકાત રહેતી નથી.

૧૧. આવા નિર્ધારણ દ્વારા, વિદ્વાન ખંડપીઠે અપીલ મંજૂર કરી છે, સંબંધિત સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન્સમાં તારીખ ૬.૫.૨૦૦૪ અને ૨૬.૪.૨૦૦૪ ના ચુકાદા અને હુકમને કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કર્યો છે અને નવી સુનાવણી માટે બાબતોને વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશ સમક્ષ પરત મોકલી આપી છે. આવા હુકમના આધારે, બાબતો નવી સુનાવણી માટે સૂચિબદ્ધ કરવામાં આવી હતી.

૧૨. હવે, જો આપણે હકીકતલક્ષી વિગતો પર આવીએ, તો તેનો સારાંશ નીચે મુજબ આપી શકાય :-

[૧૨.૧] અરજદાર – નાઝીર અહેમદ ઉસ્માનગની ડીગમાર ની ગોવા

સરકારના તારીખ ૨૨.૧૨.૧૯૭૫ ના હુકમ દ્વારા કોફેપોસા હેઠળ અટકાયત કરવામાં આવી હતી. અરજદારના આવા અટકાયતના હુકમને ગોવા સરકારના મુખ્ય સચિવ દ્વારા તારીખ ૨૧.૩.૧૯૭૭ ના હુકમ દ્વારા અને ગોવા સરકારના પ્રશાસકના નામે રદ કરવામાં આવ્યો હતો; અટકાયત રદ કરવાના આવા હુકમની નકલ અરજી સાથે એનેક્ષર 'એ' પર છે જે પુષ્ટિ કરે છે કે આવું રદ્દીકરણ કોફેપોસાની કલમ ૧૧ ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ છે. તેથી, તે કલમ ૧૧(૧)(એ) હેઠળ છે કે ૧૧(૧)(બી) હેઠળ છે તે અંગે કોઈ સ્પષ્ટતા નથી પરંતુ જ્યારે મૂળ હુકમ માત્ર રાજ્ય સરકાર દ્વારા કરવામાં આવ્યો હોય ત્યારે એવું માની લેવાનું રહે છે કે રદ્દીકરણનો હુકમ કલમ ૧૧(૧)(એ) હેઠળ છે.

[૧૨.૨] આવા રદ્દીકરણ હુકમ પછી, સાફેમા હેઠળ સક્ષમ સત્તાધિકારી એવા સામાવાળા નં. ૧ એ એપ્રિલ, ૧૯૭૭ અને માર્ચ, ૧૯૭૯ માં મેસર્સ પાર્વતી એક્ઝિબિટર્સ નામની ભાગીદારી પેઢી (જે અહીં સામાવાળા નં. ૩ છે) અને આવી પેઢીના ભાગીદાર (જે સામાવાળા નં. ૪ છે) ને સાફેમાની કલમ ૬(૧) હેઠળ નોટિસ જારી કરી હતી.

[૧૨.૩] મેસર્સ પાર્વતી એક્ઝિબિટર્સ નામની આવી ભાગીદારી પેઢીમાં, અટકાયતીની માતા રોશનબીબી ઉસ્માનગની ડીગમાર ૫% હિસ્સો ધરાવતી હતી જ્યારે અટકાયતીની પત્ની શમાબાનુ ૨૩% હિસ્સો ધરાવતી હતી. અહીંના

અરજદાર અટકાયતી હોવાના નાતે તેમની મરહૂમ માતા અને મરહૂમ પત્નીના કાયદેસરના વારસદાર અને પ્રતિનિધિ છે જેઓ અનુક્રમે વર્ષ ૧૯૯૫ અને ૧૯૯૭ માં અવસાન પામ્યા હતા. અહીંના અટકાયતી / અરજદારની માતા અને પત્ની ઉપરાંત, મેસર્સ પાર્વતી એક્ઝિબિટર્સ પાસે અન્ય ભાગીદારો હતા જેમ કે પાર્વતીબેન ભુલાભાઈ, બીજીયાભાઈ ભગવાનભાઈ અને હાજી મસ્તાન. અરજદારના અટકાયત હુકમના રદ્દીકરણની જેમ જ, મકનભાઈ બીજીયાભાઈની અટકાયત બોમ્બે હાઈકોર્ટ દ્વારા રદ કરવામાં આવી હતી અને મકનભાઈના કેસમાં સાફેમા હેઠળની કાર્યવાહી ત્યારપછી ગુજરાત હાઈકોર્ટ દ્વારા રદ કરવામાં આવી હતી. તેવી જ રીતે, હાજી મસ્તાનની અટકાયતનો હુકમ પણ બોમ્બે હાઈકોર્ટ દ્વારા રદ કરવામાં આવ્યો હતો. જોકે, અટકાયતીના સંબંધીઓ સામે કાર્યવાહી થઈ શકતી હોવાથી, શરૂઆતમાં એપ્રિલ, ૧૯૭૭ માં અને ફરીથી માર્ચ, ૧૯૭૯ માં નવી નોટિસ દ્વારા મેસર્સ પાર્વતી એક્ઝિબિટર્સને પણ સાફેમા હેઠળ કારણ દર્શક નોટિસ આપવામાં આવી હતી. જોકે, લાંબી કાર્યવાહી પછી, આવી કારણ દર્શક નોટિસ અને કાર્યવાહીમાં એકમાત્ર મુદ્દો 'શમા થિયેટર' નામના એક સિનેમા હોલના બાંધકામના ખર્ચ અને સદર બાંધકામ માટેના ભંડોળના સ્ત્રોતના સંદર્ભમાં રહે છે. એવો આરોપ છે કે થિયેટરનું બાંધકામ થયા પછી અટકાયતીની માતા રોશનબીબી ઉસ્માનગની ડીગમારને પેઢીમાં ભાગીદારીમાં લાવવામાં આવી હતી અને તેથી, તેમને ૫% હિસ્સો આપવામાં આવ્યો હતો જ્યારે અટકાયતીની

પત્ની શમાબાનુ નાઝીરઅહેમદ ડીગમારે પેઢીમાં રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦/- નું રોકાણ કર્યું હતું અને તેથી તેઓ ભાગીદારીમાં ૨૩% હિસ્સો ધરાવતા હતા.

[૧૨.૪] સક્ષમ સત્તાધિકારીએ વિચારણા કરી ઠરાવ્યું હતું કે પેઢીએ કુલ રોકાણ ખર્ચ અને સદર રોકાણના સ્ત્રોત અંગે સંતોષકારક પુરાવા રજૂ કર્યા નથી અને તેથી, 'શમા થિયેટર' નામના સિનેમા હોલ વાળી સદર મિલકત જપ્ત કરવા માટે તારીખ ૧૪.૫.૧૯૭૯ નો હુકમ પસાર કર્યો હતો.

[૧૨.૫] મેસર્સ પાર્વતી એક્ઝિબિટર્સે આ હાઈકોર્ટ સમક્ષ સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૨૩૩૧/૧૯૭૯ દાખલ કરીને કોફેપોસા અને સાફેમા હેઠળ આવી હરાજીની કાયદેસરતાને પડકારી હતી જેમાં સક્ષમ સત્તાધિકારીના હુકમ સામે વચગાળાની રાહત આપવામાં આવી હતી. મેસર્સ પાર્વતી એક્ઝિબિટર્સે એફપીએ નં. ૩૬/અમદાવાદ/૭૯-૮૦ હેઠળ એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલ પણ દાખલ કરી હતી. જોકે, આવી અપીલ પેન્ડિંગ હતી તે દરમિયાન, પેઢીના ભાગીદારોના અટકાયતના હુકમો કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવામાં આવ્યા હોવાની હકીકતને ધ્યાને રાખીને હાઈકોર્ટ સમક્ષની સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન મંજૂર કરવામાં આવી હતી.

[૧૨.૬] સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૨૫૮૧/૧૯૭૯ અને સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૫૯૪ અને ૫૯૫/૧૯૮૦ સાથેની સ્પેશિયલ

સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૨૩૩૧/૧૯૭૮ માં તારીખ ૮.૮.૧૯૯૪ નો આવો હુકમ એનેક્ષર 'બી' પર છે જેમાં વિદ્વાન ખંડપીઠે નીચે મુજબનો હુકમ કર્યો છે :-

".....એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અદાલતના હુકમ દ્વારા અટકાયતીનો અટકાયત હુકમ રદ કરવામાં આવ્યો છે. તેના પરિણામે, સાફેમા હેઠળનો હુકમ પણ રદ કરવો પડશે. તે મુજબ અરજીઓનો નિકાલ કરવામાં આવે છે....."

[૧૨.૭] જોકે, સામાવાળાઓએ મિસ. સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૮૬૫/૧૯૯૫ દાખલ કરીને એવી દલીલ કરી હતી કે જોકે મકનભાઈ અને હાજી મસ્તાનની અટકાયતના હુકમો રદ કરવામાં આવ્યા હતા, છતાં અરજદારનો અટકાયત હુકમ હાઈકોર્ટ દ્વારા રદ કરવામાં આવ્યો ન હતો અને તેથી તે ચાલુ રહે છે અને તેથી સાફેમાની કાર્યવાહી આગળ વધી શકે છે. આવી અરજી ક્યારે મંજૂર કરવામાં આવી તે અંગે કોઈ સ્પષ્ટતા નથી પરંતુ એ સ્વીકૃત સ્થિતિ છે કે ગોવા રાજ્ય દ્વારા અરજદારની અટકાયત રદ કરતા તારીખ ૨૧.૩.૧૯૯૭ ના હુકમને ધ્યાનમાં લીધા વિના હાઈકોર્ટ દ્વારા આવી અરજી મંજૂર કરવામાં આવી હતી.

[૧૨.૮] તેથી, અરજદાર પાસે એપેલેટ ઓથોરિટી સમક્ષ અપીલ ચાલુ રાખવા સિવાય કોઈ વિકલ્પ ન હતો જેમાં એપેલેટ ઓથોરિટીએ થોડા વર્ષો પછી હુકમો પસાર કર્યા છે. આવો જ એક હુકમ એનેક્ષર 'સી' પર અને વાદગ્રસ્ત હુકમ

એનેક્ષર 'ડી' પર રેકોર્ડ પર રજૂ કરવામાં આવ્યો છે. એનેક્ષર 'સી' અને 'ડી' ના અવલોકન પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે મેસર્સ પાર્વતી એક્ઝિબિટર્સ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી આવી અપીલમાં, એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલે ધ્યાનમાં લીધું હતું કે સાફેમા હેઠળનો હુકમ અટકાયતી સામે ટુકડે-ટુકડે નથી પરંતુ તે સમગ્રતયા ભાગીદારી પેઢી સામે છે અને તેથી, અદાલત દ્વારા અટકાયતીના રદ્દીકરણ હુકમના અનુસંધાનમાં અપીલ ટકી રહેશે કે નહીં તે મુખ્ય મુદ્દો છે. જોકે, જ્યારે તારીખ ૮.૬.૧૯૯૯ ના વાદગ્રસ્ત ચુકાદા દ્વારા અપીલનો આખરી નિકાલ કરવામાં આવ્યો, ત્યારે એપેલેટ ઓથોરિટીએ સાફેમા હેઠળ સક્ષમ સત્તાધિકારી – અહીંના સામાવાળા નં. ૧ ના ડેપ્યુટી ડિરેક્ટરની રજૂઆતો નોંધી હતી કે હાલના અરજદાર નાઝીર અહેમદ ઉસ્માનગની ડીગમારની અટકાયત રદ કરવાનો હુકમ તે જ તારીખે કટોકટી હટાવવાના અનુસંધાનમાં ૨૧.૯.૧૯૭૭ ના રોજ કરવામાં આવ્યો હતો અને તે સંબંધિત સત્તાધિકારીઓ દ્વારા મનોમંથન કર્યા પછી કરવામાં આવેલ સભાન રદ્દીકરણ હુકમ ન હતો. જ્યારે એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલે એવું ઠરાવવા માટે સાફેમાની કલમ ૨ ની જોગવાઈઓ ધ્યાનમાં લીધી હતી કે બીજીયાભાઈ ભગવાનભાઈ અને હાજી મસ્તાનનો અટકાયત હુકમ અદાલત દ્વારા રદ કરવામાં આવ્યો હોવાથી, સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા તેમના સંબંધીઓના હિસ્સા જપ્ત કરવાનો હુકમ તેમની અપીલ મંજૂર કરીને રદ કરવામાં આવે છે પરંતુ જ્યાં સુધી ઉસ્માનગની ડીગમાર અને શમાબાનુ નાઝીરઅહેમદ ડીગમારના હિસ્સાનો સંબંધ

છે ત્યાં સુધી અપીલ નામંજૂર કરવામાં આવે છે. એ જાણીને આશ્ચર્ય થાય છે કે એપેલેટ ઓથોરિટી સમક્ષ અપીલકર્તા મેસર્સ પાર્વતી એક્ઝિબિટર્સ હતી અને તેમના ભાગીદારો નહીં, તેમ છતાં, એપેલેટ ઓથોરિટીએ સાફેમા હેઠળના હુકમને માત્ર બે ભાગીદારો એટલે કે રોશનબીબી ઉસ્માનગની ડીગમાર અને શમાબાનુ નાઝીરઅહેમદ ડીગમાર સામે બહાલ રાખીને અલગ અલગ ભાગીદારો માટે પોતાના નિર્ણયને જુદી જુદી રીતે વિભાજિત કર્યો છે. આવા નિર્ણયના આધારે, સક્ષમ સત્તાધિકારીએ મેસર્સ પાર્વતી એક્ઝિબિટર્સમાં રોશનબીબી ઉસ્માનગની ડીગમાર અને શમાબાનુ નાઝીરઅહેમદ ડીગમાર દ્વારા ધરાવતા ૨૮% હિસ્સાનો કબજો લેવા માટે સાફેમાની કલમ ૧૯(૧) હેઠળ તારીખ ૭.૭.૧૯૯૯ ની નોટિસ જારી કરી છે અને તેથી અરજદારે હાલની અરજી દાખલ કરેલ છે.

[૧૨.૯] અહીં એ યાદ કરી શકાય કે આવી કાર્યવાહી પેન્ડિંગ હતી તે દરમિયાન રોશનબીબી ઉસ્માનગની ડીગમાર અને શમાબાનુ નાઝીરઅહેમદ ડીગમારનું અવસાન થયું હતું અને તેથી, અરજદારે તેમના કાયદેસરના વારસદાર તરીકે આવી કાર્યવાહી ચાલુ રાખી છે.

૧૩. અરજદારની મુખ્ય ફરિયાદ એ અસરની છે કે;
– નાઝીર અહેમદ ઉસ્માનગની ડીગમાર નો અટકાયત હુકમ તારીખ ૨૧.૩.૧૯૭૭ ના રોજ રદ કરવામાં આવ્યો હતો અને તેથી, ત્યારપછી શરૂ કરાયેલ સાફેમા હેઠળની કાર્યવાહી ચાલુ રહી શકે નહીં,

– ટ્રિબ્યુનલે એ બાબત ધ્યાને લેવામાં ભૂલ કરી છે કે રદ્દીકરણ હુકમ ગુણદોષ પર ન હતો પરંતુ કટોકટી હટાવવાના અનુસંધાનમાં હતો અને તેથી, સામાવાળાઓ દ્વારા એવી પણ દલીલ કરવામાં આવી છે કે તે સભાન રદ્દીકરણ હુકમ ન હતો,
– એકવાર અટકાયત હુકમ રદ થઈ જાય પછી, સાફેમા કાર્યવાહીનો સમગ્ર આધાર સમાપ્ત થઈ જાય છે અને તે ચાલુ રાખી શકાય નહીં,
– સાફેમા હેઠળની કાર્યવાહી મેસર્સ પાર્વતી એક્ઝિબિટર્સ નામની ભાગીદારી પેઢી સામે શરૂ કરવામાં આવી હતી જે ચાલુ રાખી શકાય નહીં કારણ કે પેઢી અટકાયતી નાઝીર અહેમદ ઉસ્માનગની ડીગમાર ની સહયોગી નથી,
– પેઢીના ભાગીદારો સામે કોઈ અલગ હુકમ નથી,
– પેઢી સામેની કાર્યવાહી માત્ર એટલા માટે ચાલુ રાખી શકાય નહીં કારણ કે અટકાયતીના સંબંધી આવી પેઢીમાં ભાગીદાર છે, પરંતુ તેઓ એકમાત્ર ભાગીદાર નથી કારણ કે અન્ય ભાગીદારો પણ છે,
– એક ભાગીદાર એટલે કે હાજી મસ્તાન સામેનો અટકાયત હુકમ અને સાફેમા હેઠળની કાર્યવાહી પડતી મૂકવામાં આવી હતી,
– તેના દ્વારા જ્યારે હાલના અટકાયતી સામેના કોઈ ચોક્કસ પુરાવાના અભાવે સહ-અટકાયતી સામેનો અટકાયત હુકમ સમાપ્ત થઈ ગયો હોય, ત્યારે માત્ર એટલા માટે સાફેમા હેઠળ કોઈ હુકમ થઈ શકે નહીં કે અટકાયતી સંબંધિત સમયે અટકાયતના હુકમને પડકારી શક્યા ન હતા અથવા સાફેમા હેઠળ પગલાં લેવાય

તે પહેલાં આવા પડકારમાં સફળ થઈ શક્યા ન હતા કારણ કે એ સ્થિર કાનૂની સ્થિતિ છે કે સાફેમા હેઠળના હુકમને પડકારતી વખતે પણ અટકાયતના હુકમને પડકારી શકાય છે.

– અરજદાર દ્વારા સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૪૩૪૮/૨૦૦૧ માં તારીખ ૧૬.૪.૨૦૦૪ ના ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા નાઝીર અહેમદ ઉસ્માનગની ડીગમાર નો અટકાયત હુકમ પણ અમાન્ય ઠેરવવામાં આવ્યો હતો (જોકે આવા ચુકાદા સામે લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ મંજૂર કરવામાં આવી છે અને બાબતને નવી સુનાવણી માટે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશ સમક્ષ પરત મોકલવામાં આવી છે, આદરપૂર્વક એ નોંધવાનું રહે છે કે તારીખ ૧૮.૭.૨૦૦૪ ની લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૧૨૪, ૧૨૭ અને ૧૨૯/૨૦૦૫ નો ચુકાદો મુખ્યત્વે તમામ અરજદારો સામે માત્ર સાફેમા કાર્યવાહી ચાલુ રાખવા સાથે સંબંધિત છે અને આવા હુકમને કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવા અને બાબતને પરત મોકલવા માટે અરજદારની સજાને ગેરકાયદેસર ગણાવતા તારીખ ૧૬.૪.૨૦૦૪ ના ચુકાદા અને હુકમની ચર્ચા કરતો નથી). તેથી, એવું માનવાનું કોઈ કારણ નથી કે સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૪૩૪૮/૨૦૦૧ માં તારીખ ૧૬.૪.૨૦૦૪ ના અવલોકનો અને હુકમમાં ખલેલ પહોંચાડવામાં આવી છે, જોકે તે બાબત પરત મોકલવામાં આવી છે.

– રોશનબીબી ઉસ્માનગની ડીગમાર અને શમાબાનુ નાઝીરઅહેમદ ડીગમારના

કાયદેસરના વારસદારો પર ક્યારેય કોઈ નોટિસ બજાવવામાં આવી ન હતી અને તેના દ્વારા અરજદારને કોઈ સુનાવણી આપવામાં આવી ન હતી, – પેઢી સામે સાફેમા કાર્યવાહીના કિસ્સામાં ભાગીદારોની મિલકતો જપ્ત થઈ શકે નહીં.

૧૪. અહીં એ યાદ કરવાનું રહે છે કે આ અદાલતના હુકમ દ્વારા પ્રશ્નવાળી મિલકતોની હરાજી કરવામાં આવી હતી અને મેસર્સ પાર્વતી એક્ઝિબિટર્સના અન્ય ત્રણ ભાગીદારોને તેમનો ૭૨% હિસ્સો યોગ્ય રીતે ચૂકવી દેવામાં આવ્યો છે જ્યારે અરજદારનો ૨૮% હિસ્સો આ અરજીનો નિર્ણય થાય ત્યારે જરૂરી હુકમો પસાર કરવામાં આવે તેવા નિર્દેશ સાથે આ નામદાર અદાલતમાં જમા પડેલો છે. આ સંદર્ભ સાથે, ઓર્ડર શીટમાં તારીખ ૬.૧૨.૧૯૯૯ નો એક હુકમ, જે હાથથી લખાયેલો છે તે અહીં યાદ કરવો જરૂરી છે, જે નીચે મુજબ વંચાય છે :-

> *"અરજદાર તરફે શ્રી કાઝી અને સામાવાળા તરફે શ્રી જયંત પટેલને સાંભળ્યા.*
>
> *વિશેષ હુકમ સુધી, પક્ષકારો પ્રશ્નવાળી મિલકતો અંગે યથાસ્થિતિ જાળવી રાખશે, તે સ્પષ્ટતા સાથે કે અરજદાર આ અરજીનો વિષય હોય તેવા પરિસરોના સંદર્ભમાં ભાડૂતો પાસેથી ભાડું વસૂલ કરવાનું ચાલુ રાખશે પરંતુ અરજદાર આવી રકમનો ૨૮% હિસ્સો અલગ બેંક ખાતામાં જમા કરશે અને આ અદાલત અથવા સામાવાળા સત્તાધિકારીઓની સ્પષ્ટ*

પરવાનગી વિના આવી રકમ ઉપાડી શકાશે નહીં. અરજદાર બેંક ખાતા અંગેની જાણ સામાવાળા સત્તાધિકારીઓને મોકલશે. અરજદાર આ અદાલતની પરવાનગી વિના સંબંધિત મિલકતમાં પોતાના હિતને કોઈપણ રીતે તબદીલ કરશે નહીં અથવા તેના પર બોજો ઊભો કરશે નહીં. આ હુકમ વિશેષ હુકમ સુધી અમલમાં રહેશે."

૧૫. સામાવાળાઓએ નીચેના પૈકીના કેટલાક કારણોસર આ અરજીનો વિરોધ કર્યો છે :-

... રોશનબીબી ઉસ્માનગની ડીગમાર અને શમાબાનુ નાઝીરઅહેમદ ડીગમાર નાઝીર અહેમદ ઉસ્માનગની ડીગમાર ના સંબંધીઓ છે જેઓની કોફેપોસા હેઠળ અટકાયત કરવામાં આવી હતી,

– પેઢીના ચાર ભાગીદારો વિવિધ અટકાયતીઓના સંબંધીઓ છે જ્યારે પેઢીનો પાંચમો ભાગીદાર પોતે અટકાયતી છે,

– સાફેમાની કલમ ૬(૧) હેઠળ તારીખ ૨૧.૩.૧૯૭૯ ના રોજ મેસર્સ પાર્વતી એક્ઝિબિટર્સને કારણ દર્શક નોટિસ જારી કરવામાં આવી હતી કે શા માટે પેઢીની મિલકતોને ગેરકાયદેસર રીતે મેળવેલી મિલકતો તરીકે જપ્ત ન કરવી,

– આવી નોટિસમાં, એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે આવકવેરા વિભાગ દ્વારા માન્ય મૂલ્યાંકનકાર દ્વારા મકાન, ફર્નિચર અને ફિટિંગની કિંમત રૂ. ૧૧,૫૩,૬૦૦/- આંકવામાં આવી છે જ્યારે ભાગીદારી પેઢીએ માત્ર રૂ.

૫,૩૭,૨૦૦/- ની કિંમત દર્શાવી છે. (જોકે, નોટિસમાં એ પણ સ્વીકૃત હકીકત છે કે બાંધકામ વર્ષ ૧૯૬૯-૭૨ દરમિયાન કરવામાં આવ્યું હતું જ્યારે નોટિસ વર્ષ ૧૯૭૯ માં જારી કરવામાં આવી હતી અને મૂલ્યાંકન ક્યારે હાથ ધરવામાં આવ્યું તે અંગે કોઈ ખુલાસો નથી પરંતુ એવું માનવાને કારણ છે કે તે ૧૯૭૮-૭૯ માં જ હાથ ધરવામાં આવ્યું હોવું જોઈએ અને તેથી, એ સ્પષ્ટ થાય છે કે સક્ષમ સત્તાધિકારી વર્ષ ૧૯૬૯-૭૨ અને ૧૯૭૮-૭૯ વચ્ચેના મૂલ્યાંકનમાં થયેલા ફેરફારને ધ્યાનમાં લેવામાં નિષ્ફળ રહ્યા છે),

– અરજદારે સુનાવણીની તકનો લાભ લીધો ન હતો અને તેથી સાફેમાની કલમ ૭ હેઠળ તારીખ ૧૪.૫.૧૯૭૯ નો હુકમ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો,

– જવાબના સોગંદનામાના ફકરા ૨.૩ માં એવી પણ દલીલ કરવામાં આવી છે કે અટકાયતીના સંબંધીઓના હિસ્સા અટકાયતી નાઝીર અહેમદ ઉસ્માનગની ડીગમાર ના ગેરકાયદેસર કમાણીના નાણાંના રોકાણ દ્વારા મેળવવામાં આવ્યા હતા અને તેથી, તેમના હિસ્સાની જપ્તી વાજબી છે.

– એ પણ સ્વીકારવામાં આવ્યું છે કે અરજદાર દુકાનોના કબજેદારો પાસેથી માસિક ભાડું વસૂલતા હતા. સત્તાધિકારી સમક્ષ ચોક્કસ નિવેદન આપવા બદલ કે તેઓ અરજદારના ભાડૂતો છે અને નિયમિતપણે અરજદારને ભાડું ચૂકવશે અને તેઓ કાર્યવાહીથી વાકેફ હતા અને સત્તાધિકારીને તેમનો વ્યવસાય ચાલુ રાખવા દેવા વિનંતી કરી હતી અને સામાવાળાને માસિક ભાડું ચૂકવવા સંમત થયા હતા.

– એવી પણ દલીલ કરવામાં આવી છે કે કારણ દર્શક નોટિસ જારી થયા પછી પણ પરિસરો ભાડે આપવામાં આવ્યા હતા અને તેઓએ ભાડે આપેલી દુકાનોનો કબજો પણ લઈ લીધો છે.

૧૬. સામાવાળા નં. ૧ ના નિરીક્ષણ અધિકારી શ્રી જી.સી. પરિહારના તારીખ ૨૬.૫.૨૦૦૦ ના વધારાના સોગંદનામાથી એ બાબતની પુષ્ટિ થાય છે કે રૂ. ૧૫,૭૫,૬૭૦/- ના મૂલ્યાંકન સામે, મિલકત રૂ. ૧૪,૫૧,૦૦૦/- ની કિંમતે હરાજીમાં વેચવામાં આવી હતી અને આવી રકમ આ અદાલત સમક્ષ જમા કરવામાં આવી છે.

[એ] આવા સોગંદનામા સાથે, સામાવાળાઓએ આવકવેરા વિભાગ, બરોડાના સહાયક મૂલ્યાંકન અધિકારી દ્વારા મિલકતનો મૂલ્યાંકન અહેવાલ રેકોર્ડ પર રજૂ કર્યો છે. કમનસીબે, આવો અહેવાલ યોગ્ય રીતે વાંચી શકાય તેવો નથી. એ આશ્ચર્યજનક છે કે કેન્દ્ર સરકારના વકીલો રેકોર્ડ પર આવા અસ્પષ્ટ દસ્તાવેજો કેવી રીતે રજૂ કરે છે અને રજિસ્ટ્રી તેને તે રીતે કેવી રીતે સ્વીકારે છે.

૧૭. ઉપરોક્ત હકીકતો અને સંજોગો તથા બંને પક્ષોની રજૂઆતોને ધ્યાને લેતાં, હવે, જો આપણે ગુણદોષ પર બાબતની વિચારણા કરીએ, તો એ સ્પષ્ટ અને નિશ્ચિત બને છે કે અરજદારે આ અરજી મરહૂમ માતાના કાયદેસરના વારસદાર તરીકે અને મરહૂમ પત્નીના કાયદેસરના વારસદાર અને કાયદેસરના

પ્રતિનિધિ તરીકે પણ દાખલ કરી છે. એ પણ નિર્વિવાદ હકીકત છે કે વાદગ્રસ્ત હુકમ દ્વારા જે મિલકત જપ્ત કરવા માંગવામાં આવી છે એટલે કે 'શમા થિયેટર' તે ન તો અટકાયતીની પોતાની સંપૂર્ણ માલિકીની છે અને ન તો તેમની માતા અને પત્નીની માલિકીની છે. એ પણ નિર્વિવાદ હકીકત છે કે અટકાયતીની માતા જે વ્યવહારિક રીતે તેમના કાયદેસરના વારસદાર મારફતે આપણી સમક્ષ અરજદાર છે તેઓ સદર મિલકતમાં માત્ર ૫% હિસ્સો ધરાવતી હતી અને તેવી જ રીતે અટકાયતીની પત્ની જે તેમના કાયદેસરના વારસદાર (જેઓ સમાન છે અને સંજોગોવશાત તેઓ અટકાયતી હતા) મારફતે આપણી સમક્ષ અરજદાર છે તેઓ સદર મિલકતમાં ૨૩% હિસ્સો ધરાવતી હતી. તેથી માત્ર એટલા માટે કે અટકાયતી પોતે પ્રશ્નવાળી મિલકતના સહ-માલિકના કાયદેસરના વારસદાર છે, એવું કહી શકાય નહીં કે સદર મિલકતમાં અટકાયતી સાથેનો સંબંધ સાબિત થયો છે જો તે અસરના કોઈ ચોક્કસ પુરાવા ન હોય. તેવી જ રીતે, જ્યારે એ નિર્વિવાદ હકીકત છે કે રોશનબીબી ઉસ્માનગની ડીગમાર અને શમાબાનુ નાઝીરઅહેમદ ડીગમાર પૈકી કોઈ પણ અરજદાર સંપૂર્ણ માલિક ન હતા પરંતુ તેઓ અનુક્રમે મિલકતમાં ૫% અને ૨૩% હિસ્સો ધરાવતા હતા. મિલકતનું નામ 'શમા થિયેટર' હોવું તે પણ શમાબાનુ નાઝીરઅહેમદ ડીગમારના માલિકી હકમાં આભારી નથી કારણ કે તેઓ માત્ર ૨૩% હિસ્સો ધરાવતા હતા. તેથી, જ્યાં સુધી અટકાયતી અને હાલના અરજદારો દ્વારા ગેરકાયદેસર પ્રવૃત્તિઓ અને આવી પ્રવૃત્તિ દ્વારા

થતી કમાણી વચ્ચેના સંબંધ વિશે હકારાત્મક પુરાવા ન હોય, ત્યાં સુધી એવું કહી શકાય નહીં કે આવી મિલકતો સાફેમા હેઠળની કાર્યવાહીને આધીન છે. જોકે આવો બોજો સાફેમા હેઠળ જે વ્યક્તિઓ સામે નોટિસ જારી કરવામાં આવી છે તેમના પર હોઈ શકે છે, છતાં એ તદ્દન સ્પષ્ટ અને દીવા જેવું છે કે આવો બોજો પ્રથમદર્શી પુરાવા દ્વારા સાબિત થવો જરૂરી છે કારણ કે આવી તપાસ એ અર્ધ-ન્યાયિક તપાસ છે અને સીપીસી અને/અથવા સીઆરપીસી તેમજ પુરાવા અધિનિયમ હેઠળ સાક્ષીઓને બોલાવીને અથવા આવી વ્યક્તિઓની તરફેણમાં દસ્તાવેજી પુરાવા રજૂ કરવા માટે કોઈને પણ બોલાવીને પક્ષકારોને પોતાનો કેસ સાબિત કરવાની મંજૂરી આપે તેવી સંપૂર્ણ તપાસ નથી. તેથી, જો અરજદારો એ દર્શાવવા સક્ષમ હતા કે તેમની પાસે આવી કોઈપણ મિલકતમાં અમુક રકમનું રોકાણ કરવા માટે પૂરતી આવક છે, તો પછી સક્ષમ સત્તાધિકારીએ પૂછપરછ અને તપાસ કરવી અને સાબિત કરવું રહે છે કે કાં તો અરજદારોની પૂરતી આવકનો અભાવ છે અથવા અરજદાર દ્વારા કરવામાં આવેલ રોકાણ અટકાયતીના ભંડોળમાંથી છે. રેકોર્ડ પર આવા પુરાવા, પ્રથમદર્શી પુરાવાના પણ અભાવે, એવું કહી શકાય નહીં કે પ્રશ્નવાળી મિલકત અને અટકાયતીની પ્રવૃત્તિઓ અને/અથવા ભંડોળ વચ્ચે કોઈ સંબંધ છે. તેથી, અરજદારોને શંકાનો લાભ આપવો જરૂરી છે, ખાસ કરીને જ્યારે તેઓ મિલકતના એકમાત્ર માલિક ન હોય.

૧૮. વધુમાં, વાદગ્રસ્ત હુકમમાં બીજી એક ખામી એ છે કે, સક્ષમ

સત્તાધિકારી અન્ય ભાગીદારો પર નોટિસ બજાવવામાં અને સાફેમાની કલમ ૯ હેઠળ જોગવાઈ કર્યા મુજબ તેઓને મિલકત બચાવવાની મંજૂરી ન આપીને તેમના અધિકારોનું રક્ષણ કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા છે. તે હેતુ માટે, સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૨૦૮૫/૨૦૦૦ માં સાફેમાની કલમ ૯ ની જોગવાઈઓના સંદર્ભ સાથે આ અદાલતનું અવલોકન અને ચર્ચા મહત્વપૂર્ણ છે જેમાં આ અદાલતે મિલકત જપ્તીનો હુકમ પસાર કરતાં પહેલાં કાયદા અનુસાર અરજદારોને તક આપ્યા પછી અને કલમ ૯ ની જોગવાઈઓને ધ્યાને લઈને નવો હુકમ પસાર કરવા માટે હકીકતો અને સંજોગો પર નવેસરથી વિચારણા કરવાનો સક્ષમ સત્તાધિકારીને નિર્દેશ આપતાં સાફેમાની જોગવાઈઓની વિગતવાર ચર્ચા કરી છે. આવા ચુકાદામાં સંબંધિત ચર્ચા નીચે મુજબ વંચાય છે :-

> *"૭... જો આપણે બાબતના ગુણદોષ પર વિચાર કરીએ, તો હકીકતલક્ષી વિગતો અથવા કાનૂની પાસાંની ચર્ચા કરતાં પહેલાં, એક હકીકત સુનિશ્ચિત કરવાની જરૂર છે એટલે કે સામાવાળાઓએ સાફેમાની જોગવાઈઓ અનુસાર, ખાસ કરીને સાફેમાની કલમ ૯ વગેરેની જોગવાઈઓ મુજબ આગળ વધવાની તસ્દી લીધી છે કે નહીં, જોકે સામાવાળા તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી શુક્લા દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે સાફેમાની કલમ ૯ ની જોગવાઈ હાલના કેસને લાગુ પડતી નથી.*

૮. જો આપણે સાફેમાની જોગવાઈઓનું ધ્યાનપૂર્વક અવલોકન કરીએ, તો એ સ્પષ્ટ થાય છે કે કોઈપણ મિલકતને ગેરકાયદેસર જાહેર કરવાની અને ત્યારપછી તેને કેન્દ્ર સરકારમાં જપ્ત કરવાની સક્ષમ સત્તાધિકારીની સત્તાઓ સાફેમાની જોગવાઈઓને આધીન છે અને તે માત્ર હકીકતલક્ષી વિગતો પર આધારિત સંપૂર્ણ સત્તા નથી. સદર હેતુ માટે, જ્યારે હુકમ સાફેમાની કલમ ૭ ની પેટા-કલમ (૩) નો સંદર્ભ આપે છે, ત્યારે તેનો સંદર્ભ લેવો યોગ્ય રહેશે, જે નીચે મુજબ વંચાય છે :-

કલમ ૭ અમુક કેસોમાં મિલકતની જપ્તી:

(૩) જ્યાં સક્ષમ સત્તાધિકારી આ કલમ હેઠળ એવો નિષ્કર્ષ નોંધે છે કે કોઈપણ મિલકત ગેરકાયદેસર રીતે મેળવેલી મિલકત છે, ત્યાં તે જાહેર કરશે કે આવી મિલકત, આ અધિનિયમની જોગવાઈઓને આધીન, તમામ બોજાઓથી મુક્ત થઈને કેન્દ્ર સરકારમાં જપ્ત થશે.

૯. તેના દ્વારા, હવે, કલમનું સીધું વાંચન સ્પષ્ટ કરે છે કે આ જોગવાઈ સક્ષમ સત્તાધિકારીને કોઈપણ મિલકતને ગેરકાયદેસર જાહેર કરવાનો અને આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ મિલકત જપ્ત કરવાનો હુકમ પસાર કરવાનો અધિકાર આપે છે અને જ્યારે "આ અધિનિયમની જોગવાઈઓને આધીન" એવા શબ્દો હોય, ત્યારે એ સ્પષ્ટ બને છે કે અધિનિયમની અન્ય

તમામ જોગવાઈઓ સુસંગત છે. તેથી, કલમ ૯ સમાન રીતે મહત્વપૂર્ણ અને સુસંગત છે જે નીચે મુજબ વંચાય છે :-

૯. જપ્તીના બદલામાં દંડ:

(૧) જ્યાં સક્ષમ સત્તાધિકારી એવી ઘોષણા કરે છે કે કોઈપણ મિલકત કલમ ૭ હેઠળ કેન્દ્ર સરકારમાં જપ્ત થાય છે અને તે એવો કેસ છે કે જ્યાં જે આવક, કમાણી અથવા અસ્કયામતોમાંથી આવી મિલકત મેળવવામાં આવી હતી તેના માત્ર અડધાથી ઓછા ભાગનો સ્ત્રોત સક્ષમ સત્તાધિકારીના સંતોષ મુજબ સાબિત થયો નથી, ત્યાં તે અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિને જપ્તીના બદલામાં આવા ભાગના મૂલ્યના એક અને એક પંચમાંશ (૧ ૧/૫) ગણા દંડ ચૂકવવાનો વિકલ્પ આપતો હુકમ કરશે. સ્પષ્ટતા.– આ પેટા-કલમના હેતુ માટે, કોઈપણ આવક, કમાણી અથવા અસ્કયામતો જેનાથી કોઈપણ મિલકત મેળવવામાં આવી છે તેના કોઈપણ ભાગનું મૂલ્ય નીચે મુજબ રહેશે–

(એ) આવક અથવા કમાણીના કોઈપણ ભાગના કિસ્સામાં, આવક અથવા કમાણીના આવા ભાગની રકમ;
(બી) અસ્કયામતોના કોઈપણ ભાગના કિસ્સામાં, આવી અસ્કયામતોના સંપાદન માટેના અવેજના પૂરા મૂલ્યનો પ્રમાણસર ભાગ.

(૨) પેટા-કલમ (૧) હેઠળ દંડ લાદતો હુકમ કરતાં પહેલાં, અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિને સુનાવણીની વાજબી તક આપવામાં આવશે.

(૩) જ્યાં અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ તે સંબંધમાં મંજૂર કરવામાં આવે તેવા સમયની અંદર પેટા-કલમ (૧) હેઠળ બાકી રહેલો દંડ ચૂકવે છે, ત્યાં સક્ષમ સત્તાધિકારી, હુકમ દ્વારા, કલમ ૭ હેઠળની જપ્તીની ઘોષણા રદ કરી શકે છે અને ત્યારપછી આવી મિલકત મુક્ત થયેલી ગણાશે.

૧૦. કલમ ૯ નું સીધું અવલોકન સ્પષ્ટ કરે છે કે માત્ર સક્ષમ સત્તાધિકારી જ અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિને જપ્તીના બદલામાં આવા ભાગના મૂલ્યના ૧ અને ૧/૫ ગણા દંડ ચૂકવવાનો વિકલ્પ આપતો હુકમ કરશે. એક તરફ, કેટલીક સ્પષ્ટતાઓ અને અન્ય જોગવાઈઓ છે પરંતુ બીજી તરફ, જ્યારે આવી જોગવાઈ ખૂબ જ સ્પષ્ટ છે કે, જ્યારે 'કરશે' શબ્દનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે, ત્યારે સક્ષમ સત્તાધિકારી અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિને જપ્તીના બદલામાં દંડ ચૂકવવાનો વિકલ્પ આપતો હુકમ કરવા માટે બંધાયેલા છે.

૧૧. અન્ય તમામ દલીલો અને રજૂઆતો તેમજ હકીકતલક્ષી વિગતોને ધ્યાને લીધા વિના, એ સ્પષ્ટ અને નિશ્ચિત બને છે કે આખરે ધારાસભાનો ઉદ્દેશ્ય આવી ગેરકાયદેસર રીતે મેળવેલી મિલકતોનું મૂલ્ય તેના લાભ માટે મેળવવાનો છે. તે હેતુ માટે, સંપાદન પછી, જો સક્ષમ સત્તાધિકારી અથવા સરકારે જાહેર હરાજી

દ્વારા આવી મિલકતનો નિકાલ કરવાનો હોય, તો એ સ્પષ્ટ થાય છે કે તેમનો અંતિમ ધ્યેય આવી મિલકતનું મૂલ્ય રોકડમાં રૂપાંતરિત કરવાનો છે અને તેથી, કલમ ૯ સ્પષ્ટ કરે છે કે મિલકતની જપ્તીની પુષ્ટિ કરતાં પહેલાં, સક્ષમ સત્તાધિકારી અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિને જપ્તીના બદલામાં આવી મિલકતના મૂલ્યના ૧ અને ૧/૫ ગણા દંડ ચૂકવવાનો વિકલ્પ આપશે. ગમે તે સ્થિતિ હોય, સરકાર અને સક્ષમ સત્તાર્ધિકારીએ કદાચ હરાજીની કાય વાહી શરૂ કરવી પડશે નહીં જે માત્ર સરકારી અધિકારીઓનો સમય જ નહીં બગાડે પરંતુ તેમાં અમુક ખર્ચ પણ થશે. તેની સામે, જો અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ દંડ તરીકે આવી મિલકતના મૂલ્ય કરતાં વધુ રકમ ચૂકવવા તૈયાર અને રાજી હોય, તો આખરે સત્તાધિકારી / સરકારનો ધ્યેય પૂર્ણ થઈ જશે અને તેથી, એવું કહી શકાય નહીં કે આવી જોગવાઈ ફરજિયાત નથી પરંતુ વિવેકાધીન છે અને હાલના કેસને લાગુ પડતી નથી.

૧૨. આશ્ચર્યજનક રીતે, જ્યારે કલમ ૯ ની જોગવાઈ ખૂબ જ સ્પષ્ટ છે, ત્યારે સામાવાળા તરફે વિદ્વાન વકીલ દ્વારા એવી દલીલ અને રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અસરગ્રસ્ત પક્ષકારનો અર્થ હાલના અરજદારો થતો નથી પરંતુ તેનો અર્થ માત્ર અટકાયતી અને તેના સંબંધીઓ જ થાય છે અને જ્યારે અરજદારોએ મિલકત ખરીદી છે અને તેના દ્વારા કલમ ૧૧ ના અનુસંધાનમાં જ્યારે આવો વ્યવહાર શરૂઆતથી જ રદબાતલ હોય, ત્યારે તેમને અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ તરીકે ગણી શકાય નહીં. જોકે અધિનિયમની કલમ ૧૧ ની જોગવાઈના અનુસંધાનમાં

કાનૂની સ્થિતિ સ્થિર હોઈ શકે છે કે વૈધાનિક નોટિસ પછીની અનુગામી તબદીલી રદબાતલ છે, છતાં ક્યાંય એવું સમર્થન મળતું નથી કે અસરગ્રસ્ત પક્ષકારનો અર્થ માત્ર અટકાયતી અને તેના સંબંધીઓ જ થાય છે.

૧૩. કેરળ હાઈકોર્ટની વિદ્વાન ખંડપીઠ દ્વારા ૨૦૦૯ (૩) કે.એચ.સી. ૨૯૫ (૩૦.૯.૨૦૦૯ ના રોજ નિર્ણીત રીટ અપીલ નં. ૭૩૦/૨૦૦૯) માં નોંધાયેલા કોમ્પીટન્ટ ઓથોરિટી, સાફેમા વિ. એમ.એચ. હમીદ ના કેસમાં હકીકતલક્ષી અવલોકનને યાદ કરવું યોગ્ય રહેશે જેમાં એ નોંધવામાં આવ્યું છે કે જોકે અટકાયતના હુકમ સામે અટકાયતી દ્વારા આગળ કોઈ કાર્યવાહી કરવામાં આવી ન હતી અને આમ તેને પૂરી મુદત માટે અટકાયતમાં રાખવામાં આવ્યો હતો, છતાં તેની સામે તેના નામે રહેલી અમુક મિલકતોના સંદર્ભમાં સાફેમાની જોગવાઈઓ હેઠળ કાર્યવાહી કરવામાં આવી હતી જ્યારે સાફેમા હેઠળ સક્ષમ સત્તાધિકારીએ ૨૦.૨.૧૯૯૧ ના રોજ હુકમ પસાર કર્યો ત્યારે એવું જણાયું હતું કે તેના નામે બિનહિસાબી રોકાણ હતું, જોકે, અધિનિયમની કલમ ૯ હેઠળ જપ્તીના બદલામાં તેને દંડની રકમ ચૂકવવાનો વિકલ્પ આપીને તેમ કરવામાં આવ્યું હતું. તે મુજબ, અટકાયતીએ પોતાના વિકલ્પનો ઉપયોગ કર્યો અને દંડ ચૂકવ્યો તથા મિલકતને જપ્તીમાંથી મુક્ત કરાવી હતી.

૧૪. ઈલિયાસ સુલેમાન ભાયા વિ. યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા વચ્ચેની સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૪૨૨૨/૨૦૦૯ ના રેકોર્ડ પરથી સામે આવતી

હકીકતલક્ષી વિગતો યાદ કરવી પણ જરૂરી બનશે, જેમાં સાફેમા હેઠળ સક્ષમ સત્તાધિકારીએ પોતાના તારીખ ૧૪.૧૧.૧૯૮૦ ના હુકમ નં. સીએ/એએચડી/આર/૨(સી)/એસ-૪૩/૭૮-૭૯ માં સાફેમા હેઠળ અમુક મિલકતો જપ્ત કરવાનો હુકમ પસાર કરતી વખતે નોંધ્યું હતું કે તેમની સમક્ષ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે જ્યારે આટલા વર્ષો વીતી ગયા પછી લોન સંબંધિત સંપૂર્ણ પુરાવા રજૂ કરી શકાતા નથી, ત્યારે આ એક યોગ્ય કેસ છે જે અધિનિયમની કલમ ૯ ની જોગવાઈઓ હેઠળ આવે છે અને આવી રજૂઆત પર આધાર રાખીને, સક્ષમ સત્તાધિકારીએ એવો હુકમ પસાર કર્યો હતો કે રોકાણના અડધાથી વધુ ભાગનો કાયદેસરના સ્ત્રોતોમાંથી પત્તો મળતો હોવાથી, સાફેમાની કલમ ૯ હેઠળ રૂ. ૧૮,૦૦૦/- નો દંડ લાદવામાં આવે છે. તેથી, કલમ ૯ હેઠળ હુકમ પસાર કરવો એ સામાવાળા માટે અજાણ્યો નથી પરંતુ કદાચ તેઓ તેમના શ્રેષ્ઠ કારણોસર અધિનિયમની કલમ ૯ હેઠળ આવો કોઈ હુકમ પસાર કરવામાં પસંદગીયુક્ત વલણ ધરાવે છે.

૧૫. જીએ નં. ૧૮૫૨/૨૦૧૦ સાથેની એપીઓ નં. ૧૦૭/૨૦૧૩ વાળા કોમ્પીટન્ટ ઓથોરિટી એન્ડ એડમિનિસ્ટ્રેશન વિ. મણિલાલ જલાલ વચ્ચેના કેસમાં, કલકત્તા હાઈકોર્ટની વિદ્વાન ખંડપીઠે તારીખ ૧૨.૭.૨૦૧૩ ના રોજ વિદ્વાન સિંગલ જજના હુકમની પુષ્ટિ કરી હતી કે રીટ અરજદારને સાફેમાની કલમ ૯ ની શરતો અનુસાર જપ્તીના બદલામાં દંડની ચુકવણી પર મિલકત છોડાવવાની

મંજૂરી આપવી જોઈએ.

૧૬. મુખ્ય અધિનિયમ કોફેપોસા હોવાથી; તેવી જ રીતે સાફેમા પણ અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ તરીકે કોને ગણવા તે ક્યાંય વ્યાખ્યાયિત કરતું નથી. તેથી, 'અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ' શબ્દનો સામાન્ય અર્થ ધ્યાને લેવાનો રહે છે જેમાં એ ખૂબ જ સ્પષ્ટ છે કે જે વ્યક્તિ કોઈપણ વાદગ્રસ્ત હુકમથી પ્રભાવિત થાય છે તેને અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ તરીકે ગણવાની રહે છે. આવી હકીકતને ધ્યાને લેતાં, અરજદારોને ચોક્કસપણે અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ તરીકે ગણી શકાય કારણ કે મિલકત તેમની પાસેથી જપ્ત કરવાની છે અને કબજો માત્ર તેમની પાસેથી જ માંગવામાં આવ્યો છે, કેમ કે તેઓ લાંબા સમયથી કબજા સાથે મૂલ્યવાન શુદ્ધબુદ્ધિપૂર્વકના ખરીદદાર છે.

૧૭. કલમ ૧૧ નો સંદર્ભ પણ મહત્વપૂર્ણ છે જે સક્ષમ સત્તાધિકારીના વલણને સમર્થન આપતો નથી. સાફેમાની કલમ ૧૧ નીચે મુજબ વંચાય છે :-

૧૧. અમુક તબદીલીઓ રદબાતલ ગણાશે:

જ્યાં કલમ ૬ હેઠળ અથવા કલમ ૧૦ હેઠળ નોટિસ જારી કર્યા પછી, સદર નોટિસમાં ઉલ્લેખિત કોઈપણ મિલકત કોઈપણ રીતે તબદીલ કરવામાં આવે તો આવી તબદીલી, આ અધિનિયમ હેઠળની કાર્યવાહીના હેતુ માટે, અવગણવામાં આવશે અને જો આવી મિલકત ત્યારપછી કલમ ૭ હેઠળ કેન્દ્ર સરકારમાં જપ્ત કરવામાં આવે, તો આવી મિલકતની તબદીલી રદબાતલ ગણાશે.

૧૭. કલમ ૧૧ નું સીધું વાંચન સ્પષ્ટ કરે છે કે આ કલમની અસર એટલે કે વ્યવહારને રદબાતલ જાહેર કરવાની અસર ત્યારપછી કેન્દ્ર સરકારમાં જપ્ત કરવા માટે થવાની છે. તેથી, જોકે સામાવાળા કલમ ૭ હેઠળ હુકમ પસાર કરવા માટે મિલકતની તબદીલીને અવગણી શકે છે, છતાં તે એ બાબતની પુષ્ટિ કરતું નથી કે જ્યારે કલમમાં એવું વંચાય છે કે "...જો આવી મિલકત ત્યારપછી કલમ ૭ હેઠળ કેન્દ્ર સરકારમાં જપ્ત કરવામાં આવે, તો આવી મિલકતની તબદીલી રદબાતલ ગણાશે", ત્યારે સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા કલમ ૯ હેઠળ હુકમ પસાર કરવાની જરૂર નથી.

૧૮. કલમ ૯ અને ૧૧ નું સીધું વાંચન સ્પષ્ટ કરે છે કે સક્ષમ સત્તાધિકારી શરૂઆતમાં અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિને જપ્તીના બદલામાં દંડ ચૂકવવાનો વિકલ્પ આપતો હુકમ કરશે અને તેના દ્વારા જો અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ જપ્તીની પુષ્ટિ કરતાં પહેલાં સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા લાદવામાં આવી શકે તેવો દંડ ચૂકવે છે તો મિલકત જપ્તીનો કોઈ હુકમ થઈ શકશે નહીં અને તે કિસ્સામાં, જપ્તીના અભાવે, મિલકતની તબદીલી રદબાતલ ગણી શકાય નહીં. તેથી, મારા મતે, જો દંડ ચૂકવવામાં ન આવે તો, મિલકત જપ્ત કરવાની પુષ્ટિ કરતાં પહેલાં અને કલમ ૧૧ ની જોગવાઈઓના અનુસંધાનમાં અરજદારોની તરફેણમાં વેચાણ વ્યવહાર રદબાતલ ગણાય છે તેવી ઘોષણા કરતાં પહેલાં સક્ષમ સત્તાધિકારીએ કલમ ૯ હેઠળ હુકમ પસાર કરવો જરૂરી છે.

૨૩. શ્રી ગુલશન આહુજા (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં દિલ્હી હાઈકોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલા આગળના અવલોકનને પુનઃ રજૂ કરવાથી હું મારી જાતને રોકી રહ્યો છું કારણ કે તે તમામના સંદર્ભ માટે પહેલેથી જ ઉપલબ્ધ છે પરંતુ આ ચુકાદામાં કરવામાં આવેલા અવલોકનો પર ચોક્કસપણે આધાર રાખું છું જે આખરે હાઈકોર્ટ સમક્ષના અરજદારો મૂલ્યવાન શુદ્ધબુદ્ધિપૂર્વકના ખરીદદાર હતા તેવી સમાન હકીકતોના આધારે માનનીય હાઈકોર્ટ સમક્ષ અરજદારોની મિલકતો જપ્ત કરતા સક્ષમ સત્તાધિકારીના હુકમને રદ કરીને રીટ અરજી મંજૂર કરે છે. સદર ચુકાદાને સામાવાળા દ્વારા માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ ક્યારેય પડકારવામાં આવ્યો ન હતો અને તેથી તે અંતિમ છે.

૨૭. આ તબક્કે, કલમ ૧૯ – કબજો લેવાની સત્તા નો સંદર્ભ પણ સમાન રીતે મહત્વપૂર્ણ છે જે જોગવાઈ કરે છે કે: -

(૧) જ્યાં આ અધિનિયમ હેઠળ કોઈપણ મિલકત કેન્દ્ર સરકારમાં જપ્ત થયેલી જાહેર કરવામાં આવી હોય, અથવા જ્યાં અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ તે કલમની પેટા-કલમ (૩) હેઠળ તે માટે મંજૂર કરવામાં આવેલા સમયની અંદર કલમ ૯ ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ બાકી દંડ ચૂકવવામાં નિષ્ફળ રહી હોય, ત્યાં સક્ષમ સત્તાધિકારી અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ તેમજ અન્ય કોઈપણ વ્યક્તિ જે મિલકતનો કબજો ધરાવતી હોય તેને હુકમની બજવણીના ત્રીસ દિવસની અંદર સક્ષમ સત્તાધિકારીને અથવા આ સંબંધમાં તેના દ્વારા

યોગ્ય રીતે અધિકૃત કોઈપણ વ્યક્તિને તેનો કબજો સોંપવા અથવા આપવાનો હુકમ કરી શકે છે. ઉપરોક્ત પરંતુક સ્પષ્ટ કરે છે કે વાસ્તવિક ભૌતિક કબજો લેતાં પહેલાં પણ, ત્રીસ દિવસમાં કબજો સોંપવાની જાણ કરવી જરૂરી છે, પરંતુ હાલના કેસમાં, અરજદારને ક્યારેય કબજો સોંપવા માટે કહેવામાં આવ્યું ન હતું અને સીધો જ માની લીધેલા કબજાનો હુકમ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો અને ત્યારપછી તેમને બેદખલ કરવામાં આવ્યા હતા પરંતુ આખરે આ અદાલતે વચગાળાના હુકમ દ્વારા અરજદારને તે જ મકાનમાં રહેવાની મંજૂરી આપી હતી.

૩૧. ૨૦૧૫ (૧૧) એસ.સી.સી. ૪૨૭ માં નોંધાયેલ ચંદ્ર કુમાર જૈન વિ. યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા વચ્ચેના ચુકાદાનો સંદર્ભ આ ચુકાદામાં અંતિમ હુકમ અને નિર્ધારણને સમર્થન આપવા માટે સુસંગત છે જેમાં સાફેમા હેઠળની સત્તાધિકારીને સાફેમા હેઠળ હુકમ પસાર કરી શકાતો નથી તે સાબિત કરવા માટે અપીલકર્તાને તેમના બચાવમાં યોગ્ય લાગે તેવી સામગ્રી રજૂ કરવાની મંજૂરી આપવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો છે. એ સ્વીકૃત હકીકત છે કે અરજદારોને આવી તક આપવામાં આવી નથી..."

૧૯. તેથી, સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૨૦૮૫/૨૦૦૦ માં જે અરજ / રાહત પહેલેથી જ મંજૂર કરવામાં આવી હતી તે મંજૂર કરવા માટે કારણ છે,

જેનો ભાગ ઉપર પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યો છે જે હાલના કેસમાં પણ લાગુ પડે છે. જોકે, તે કેસમાં, બંને પક્ષોને વાજબી તક આપ્યા પછી કલમ ૯ હેઠળ યોગ્ય હુકમ પસાર કરવા માટે બાબતને સક્ષમ સત્તાધિકારી સમક્ષ પરત મોકલવામાં આવી હતી.

૨૦. જ્યારે કે, હાલના કેસમાં એ સ્પષ્ટ અને નિશ્ચિત છે કે સહ-અટકાયતીનો અટકાયત હુકમ સક્ષમ અદાલત દ્વારા રદ કરવામાં આવ્યો છે.

૨૧. જોકે, જ્યાં સુધી નાઝીર અહેમદ ઉસ્માનગની ડીગમાર ના અટકાયત હુકમ અંગેના મૂળભૂત મુદ્દાઓનો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી એ નિર્વિવાદ હકીકત છે કે અટકાયતના હુકમમાં સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા કરવામાં આવેલ ખુલાસા સિવાય કે કટોકટીના અસરકારક અમલ માટે અરજદારની અટકાયત કરવામાં આવી છે, અરજદારની અટકાયત કરવા માટે કોઈ આધાર નથી. જોકે, એ પણ નિર્વિવાદ હકીકત છે કે કટોકટી અયોગ્ય અને ગેરકાયદેસર ગણાતાં ન્યાયિક ચુકાદાને કારણે હટાવી લેવામાં આવી હતી અને કટોકટી હટાવવાની સાથે જ, જે તમામ વ્યક્તિઓની માત્ર કટોકટીને કારણે અટકાયત કરવામાં આવી હતી તેમને તે જ દિવસે કટોકટી હટાવવાના અનુસંધાનમાં તેમના અટકાયતના હુકમો રદ કરીને તાત્કાલિક મુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા. જો તેમ હોય, તો એ સ્પષ્ટ છે કે જ્યારે સરકાર પોતે કટોકટીની માન્યતા સાબિત કરી શકી નહીં અને કટોકટી પર આધારિત અટકાયતના હુકમને રદ કર્યો, ત્યારે આવા હુકમની પૂર્ણતા અથવા જે

રીતે તે રદ કરવામાં આવ્યો છે તેને ધ્યાનમાં લીધા વિના અટકાયતના હુકમોને જ રદબાતલ ગણવાની જરૂર છે. તેથી, જ્યારે સામાવાળાઓ પણ અટકાયતના આધારો ઘડવા અને અટકાયતીને તેની બજવણી કરવા અંગે અટકાયત માટેના કડક નિયમોનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા હોય, ત્યારે અટકાયત હુકમ કાયદાની નજરમાં ટકી શકે નહીં. પુનરાવર્તનના ભોગે પણ, અહીં એ યાદ કરી શકાય કે અટકાયત હુકમ માત્ર એટલું જ જણાવી રહ્યો હતો કે અરજદાર દ્વારા કરવામાં આવતી કોઈપણ ગેરકાયદેસર પ્રવૃત્તિઓ જાહેર કર્યા વિના કટોકટીના અસરકારક અમલ માટે અરજદારની અટકાયત કરવાની છે અને આવો અટકાયત હુકમ કટોકટી હટાવવાની સાથે જ રદ કરવામાં આવ્યો હતો જે તમામ રીતે અયોગ્ય અને ગેરકાયદેસર હતી. કમનસીબે, સક્ષમ સત્તાધિકારીઓ આવી કાર્યવાહીમાં વિલંબ કરીને તેમની પરિસ્થિતિનો ગેરલાભ ઉઠાવી રહ્યા છે જ્યારે તેમની પાસે કટોકટી હટાવવા પર અટકાયતના હુકમને રદ કરવા સિવાય કોઈ વિકલ્પ ન હતો જેને સંબંધિત સમયે હાલની સરકાર સહિત તમામ લોકો દ્વારા વખોડી કાઢવામાં આવી હતી.

૨૨. તે જ સમયે, એ અવગણી શકાય નહીં કે યોગ્ય કાર્યવાહીમાં સમાન મિલકતના અન્ય ભાગની અટકાયત અને જપ્તીનો હુકમ સક્ષમ અદાલત દ્વારા બંને આધારો પર એટલે કે (૧) ગુણદોષ તેમજ (૨) કાનૂની ટેકનિકલિટીઓ પર રદ કરવામાં આવ્યો છે અને તેથી, આવા હુકમનો લાભ ચોક્કસપણે હાલના

અરજદારોની તરફેણમાં જાય છે.

૨૩. એ પણ નિર્વિવાદ હકીકત છે કે અન્ય સહ-અટકાયતીનો અટકાયત હુકમ પહેલેથી જ રદ કરવામાં આવ્યો છે અને તેથી, જો તે તમામની સમાન હકીકતો અને સંજોગોના સેટ પર એકસાથે અટકાયત કરવામાં આવી હોય, તો માત્ર એટલા માટે કે હાલના અરજદારો સંબંધિત સમયે અન્ય બે અટકાયતીઓ સાથે અટકાયત હુકમનો પીછો કરી શક્યા ન હતા, એવું કહી શકાય નહીં કે તેમનો સજાનો હુકમ યોગ્ય છે.

૨૪. વધુમાં, રેકોર્ડ દર્શાવે છે કે અરજદારોએ ખુલાસો કર્યો છે કે તેઓએ કયા ભંડોળમાંથી પ્રશ્નવાળી મિલકત ખરીદી છે પરંતુ જો સક્ષમ સત્તાધિકારી આવા ખુલાસાથી સંતુષ્ટ ન હોય, તો તેઓએ અરજદારોને વધુ કેટલાક પુરાવા રજૂ કરવાની વાજબી તક આપવી જોઈતી હતી પરંતુ આવી તક આપ્યા વિના, અરજદારો દ્વારા રજૂ કરાયેલા પ્રથમદર્શી પુરાવાને ફગાવી દેવાથી ભૌતિક અનિયમિતતા અને ગેરકાયદેસરતા પરિણમે છે જે આ અરજી મંજૂર કરવા માટેનો મહત્વનો આધાર બનશે.

૨૫. ઉપરોક્ત હકીકતો અને સંજોગોના પ્રકાશમાં, મને આ અરજી નામંજૂર કરવા માટે બચાવ પક્ષના સંસ્કરણમાં કોઈ તત્વ જણાતું નથી. તેના દ્વારા, હું આ અરજી મંજૂર કરવા માટે અરજદાર દ્વારા કરવામાં આવેલી દલીલો અને રજૂઆતોનું

સમર્થન કરું છું અને તેથી, હાલની રજિસ્ટ્રી પાસે રોકડમાં પડેલી અરજદારોના હિસ્સાની રકમનું વિતરણ કરવાની આનુષંગિક રાહત સાથે ફકરા ૨૨(એ) ની શરતો અનુસાર અરજ કર્યા મુજબ અરજી મંજૂર કરવામાં આવે છે.

સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૪૩૪૮/૨૦૦૧

૨૬. હાલની અરજી ઉસ્માનગની ડીગમાર અને તેમની પત્ની રોશનબીબી ઉસ્માનગની ડીગમાર ના કાયદેસરના વારસદારો એટલે કે નાઝીર અહેમદ ઉસ્માનગની ડીગમાર અને ઈમ્તિયાઝ ઉસ્માનગની ડીગમાર દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી છે, જેમાં ઉસ્માનગની ડીગમાર અને તેમની પત્ની રોશનબીબી ઉસ્માનગની ડીગમાર ની સંયુક્ત માલિકીની 'રોશન મંઝિલ' નામની મિલકત સામાવાળા દ્વારા સાફેમા હેઠળ જપ્ત કરવાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો હતો.

૨૭. હાલની અરજી સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૬૧૪૩/૧૯૯૯ જેવી જ છે, જેની વિગતો ઉપર નોંધવામાં આવી છે. અહીં અરજદારે સાફેમા હેઠળ એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા તારીખ ૨૦.૦૩.૨૦૦૧ ના હુકમને તેમજ 'રોશન મંઝિલ' તરીકે ઓળખાતી મિલકતને જપ્ત કરતા સાફેમા હેઠળ સક્ષમ સત્તાધિકારી એવા સામાવાળા નં. ૧ દ્વારા તારીખ ૧૭.૧૨.૨૦૦૦ ના હુકમને પડકાર્યો છે. આવી અરજી તારીખ ૨૦.૦૬.૨૦૦૧ ના હુકમ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી છે અને સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૬૧૪૩/૧૯૯૯ સાથે સુનાવણી કરવાનો હુકમ

કરવામાં આવ્યો હતો, જેની વિગતો ઉપર વર્ણવવામાં આવી છે.

૨૮. જ્યાં સુધી આ અરજીનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી અરજદારની હકીકતોનો સારાંશ નીચે મુજબ છે :-

૨૯. અરજદાર નં. ૧ ની ગોવા સરકાર દ્વારા તારીખ ૨૨.૧૨.૧૯૯૫ ના હુકમથી કોફેપોસા હેઠળ અટકાયત કરવામાં આવી હતી.

૩૦. જોકે, આવા અટકાયત હુકમને અટકાયતી સત્તાધિકારી દ્વારા તારીખ ૨૧.૦૩.૧૯૭૭ ના રોજ રદ કરવામાં આવ્યો હતો. સદર હુકમની નકલ એનેક્ષર 'એ' પર છે.

૩૧. અરજદારની અટકાયતના અનુસંધાનમાં, સામાવાળા દ્વારા અરજદાર નં. ૧, ૨ અને ૩ ના પિતા એટલે કે ઉસ્માનગની ડીગમાર અને સામાવાળા નં. ૪ ના પતિ પર તારીખ ૦૪.૧૨.૧૯૭૬ ની નોટિસ જારી કરવામાં આવી હતી જેમાં તેમને કારણ દર્શાવવા જણાવાયું હતું કે નાની-દમણ ખાતે આવેલી 'રોશન મંઝિલ' તરીકે ઓળખાતી મિલકતને ગેરકાયદેસર રીતે મેળવેલી મિલકત તરીકે શા માટે જાહેર ન કરવી. અરજદારના પિતાએ તારીખ ૩૦.૦૧.૧૯૭૮ ના રોજ આવી નોટિસનો જવાબ આપ્યો હતો જેમાં નોટિસની કાયદેસરતા સામે સવાલ ઉઠાવ્યો હતો અને જણાવ્યું હતું કે તેમણે પોતાના દ્વારા કમાયેલી આવકમાંથી અને ઉછીના લીધેલા ભંડોળમાંથી કુલ રૂ. ૫,૪૭,૦૦૦/- ના ખર્ચે આ મકાન બનાવ્યું

છે અને સાફેમા હેઠળ વ્યાખ્યાયિત કર્યા મુજબ સદર મિલકત ગેરકાયદેસર રીતે મેળવવામાં આવી નથી.

૩૨. અરજદારના પિતા ઉસ્માનગનીએ સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૭૮૮/૧૯૭૮ માં આવા હુકમને પડકાર્યો હતો. જોકે, એ.આઇ.આર. ૧૯૯૪ એસ.સી. ૨૧૭૯ માં નોંધાયેલા એટર્ની જનરલ ઓફ ઈન્ડિયા વિ. અમૃતલાલ પ્રાણજીવન ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયના અનુસંધાનમાં તે નામંજૂર કરવામાં આવી હતી, જેના દ્વારા જ્યારે અરજદારે આવી અરજીમાં અધિનિયમની બંધારણીય માન્યતાને પડકારી હતી ત્યારે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા સાફેમાની માન્યતા બહાલ રાખવામાં આવી હતી. જોકે, તારીખ ૦૯.૦૮.૧૯૯૪ ના આવા નામંજૂરીના હુકમ પહેલાં એટલે કે હાઈકોર્ટ સમક્ષ અરજી પેન્ડિંગ હતી તે દરમિયાન, તારીખ ૦૪.૧૨.૧૯૭૬ ની નોટિસના સંદર્ભમાં આગળની કાર્યવાહી પર પહેલેથી જ સ્ટે મૂકવામાં આવ્યો હતો જ્યારે ઉસ્માનગનીનું જુલાઈ ૧૯૭૮ માં અવસાન થયું હતું.

૩૩. સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૭૮૮/૧૯૭૮ ના નિકાલના અનુસંધાનમાં, તારીખ ૪.૧૨.૧૯૭૬ ના રોજ સાફેમાની કલમ ૬(૧) હેઠળ કારણ દર્શક નોટિસ જારી કરીને મરહૂમના કાયદેસરના વારસદારો સામે સાફેમાની કાર્યવાહી ફરી શરૂ કરવામાં આવી હતી.

૩૪. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે મકાન બાંધવામાં ખર્ચવામાં આવેલા નાણાંનો યોગ્ય ખુલાસો કરવામાં આવ્યો ન હતો અને આવકવેરા વિભાગ દ્વારા મૂલ્યાંકન અત્યંત વધારે પડતું હતું. જોકે, સામાવાળા નં. ૧ એ તેના તારીખ ૧૭.૦૨.૨૦૦૦ ના વાદગ્રસ્ત હુકમ દ્વારા ઠરાવ્યું હતું કે મિલકત ગેરકાયદેસર રીતે મેળવવામાં આવી હતી અને તેથી, સાફેમાની કલમ ૭ હેઠળ તે જપ્ત કરવામાં આવી હતી.

૩૫. અરજદારે એપેલેટ ઓથોરિટી સમક્ષ એફપીએ નં. ૨૬/મુંબઈ/૨૦૦૦ માં જપ્તીના આવા હુકમોને પડકાર્યા હતા. આવી અપીલ પેન્ડિંગ હતી તે દરમિયાન, એપેલેટ ઓથોરિટીએ પ્રથમ અરજદાર દ્વારા અલગ બેંક ખાતામાં ભાડું જમા કરાવવાની અને તેને ફિક્સ ડિપોઝિટમાં રોકાણ કરવાની શરતે સ્ટે મંજૂર કર્યો હતો. અરજદાર દ્વારા એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે તેઓ દ્વારા આવી શરતોનું પાલન કરવામાં આવ્યું હતું.

૩૬. એપેલેટ ઓથોરિટી સમક્ષ અરજદારોએ એવી દલીલ કરી હતી કે;

(એ) સાફેમા હેઠળની કાર્યવાહી ટકી શકે નહીં, કેમ કે અટકાયત હુકમ તારીખ ૨૧.૦૩.૧૯૭૭ ના રોજ એટલે કે અટકાયતનો સમયગાળો પૂરો થાય તે પહેલાં રદ કરવામાં આવ્યો હતો, એવી રજૂઆત કરતાં કે જ્યારે અટકાયત પોતે જ રદ કરવામાં આવી હતી, ત્યારે સાફેમા હેઠળ કોઈ

કાર્યવાહી શરૂ કરી શકાય નહીં. આવી દલીલ માટે, અરજદાર નીચેના નિર્ણયો પર આધાર રાખે છે;

[૧] એ.આઇ.આર. ૧૯૮૫ એસ.સી. ૬૯૭ માં નોંધાયેલ ઈબ્રાહીમ બચુ વિ. ગુજરાત રાજ્ય

[૨] ૧૯૯૨ (૨) જી.એલ.આર. ૮૯૧ માં નોંધાયેલ એન.ડી. ચોક્સી વિ. યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા

[૩] ક્રિમિનલ એપ્લિકેશન નં. ૧૩૨૦/૧૯૭૫ માં બોમ્બે હાઈકોર્ટનો તારીખ ૨૩.૦૨.૧૯૮૧ નો અપ્રકાશિત ચુકાદો

[૪] જી.કે. ગોસ્વામી વિ. એસ.ટી. પિલ્લઈ

[૫] ૨૩૩ આઈ.ટી.આર. ૨૬ માં નોંધાયેલ ધાનિકા વિ. ધી કોમ્પીટન્ટ ઓથોરિટી

(બી) ઉસ્માનગની પરની નોટિસ, જે તારીખ ૦૪.૧૨.૧૯૭૬ ની છે અને જપ્તીનો હુકમ તારીખ ૧૭.૦૨.૨૦૦૦ નો છે એટલે કે ૨૪ વર્ષ વચ્ચે ઘણો સમય વીતી ગયો હતો. કારણ કે સમય વીતી જવાને કારણે, અરજદાર માટે એ સાબિત કરવું અશક્ય હતું કે ઉસ્માનગનીએ મકાન બનાવવા માટે ભંડોળ મેળવ્યું હતું અને આવું ભંડોળ ગેરકાયદેસર ભંડોળ ન હતું.

[સી] અટકાયતીની પ્રવૃત્તિઓ અને મેળવેલી મિલકત વચ્ચે કોઈ સંબંધ નથી અને અટકાયતી અને મિલકત વચ્ચે કોઈ કડી સ્થાપિત થઈ નથી

સિવાય કે મિલકત અટકાયતીના પિતા દ્વારા રાખવામાં આવી છે અને અટકાયતીના પિતા દ્વારા વર્ષ ૧૯૮૬ માં મકાન બાંધકામ સમયે અટકાયતી માત્ર ૨૦ વર્ષની વયનો હતો અને તેથી, જ્યારે તેની પાસે કોઈ કમાણી અથવા અન્ય પ્રવૃત્તિ ન હતી, ત્યારે એવું કહી શકાય નહીં કે અટકાયતીના ગેરકાયદેસર ભંડોળનો ઉપયોગ તેના પિતા દ્વારા મકાન બનાવવા માટે કરવામાં આવ્યો હતો.

૩૭. એપેલેટ ઓથોરિટીએ તારીખ ૨૦.૦૩.૨૦૦૧ ના વાદગ્રસ્ત હુકમ દ્વારા અરજદાર દ્વારા લેવામાં આવેલા આવા તમામ વાંધાઓને ફગાવી દીધા છે.

૩૮. તેથી, અરજદારે આવા વાદગ્રસ્ત હુકમને મુખ્યત્વે એ આધારે પડકાર્યો છે કે એકવાર અટકાયત કરનાર સત્તાધિકારી દ્વારા અટકાયતનો હુકમ રદ કરવામાં આવે તે પછી, અટકાયતીના સંબંધીઓ સામે સાફેમા હેઠળ કોઈ કાર્યવાહી ચાલુ રાખી શકાય નહીં કારણ કે સાફેમાની જોગવાઈઓ અટકાયતી સામેના અટકાયત હુકમની માન્યતાને પૂર્વધારણા તરીકે સ્વીકારે છે.

૩૯. સાફેમા હેઠળના વાદગ્રસ્ત હુકમ સામેના ઉપરોક્ત આધાર ઉપરાંત, મૂળ અટકાયતી એવા અરજદાર નં. ૧ એ, તેમની અટકાયતનો હુકમ રદ કરવામાં આવ્યો હોવાથી, નીચેના આધારો પર તારીખ ૨૨.૧૨.૧૯૭૫ ના આવા અટકાયત હુકમની માન્યતાને પડકારીને અરજીમાં સુધારો કર્યો છે;

(એ) અટકાયતના હુકમનો અમલ કરતાં પહેલાં, અટકાયતના આધારો સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા ઘડવામાં આવવા જોઈએ અને તેના પર સહી થવી જોઈએ. જ્યારે એનેક્ષર 'એ' મુજબ અરજદારની અટકાયત કરતી વખતે, આધારો બિલકુલ ઘડવામાં આવ્યા ન હતા અને તેથી, એકંદરે હુકમ સ્પષ્ટપણે ખામીયુક્ત અને ગેરકાયદેસર છે.

(બી) અનુચ્છેદ ૨૨(૫) હેઠળની બંધારણીય જવાબદારીઓ અનુસાર અટકાયતના આધારો જણાવવા જોઈએ, જોકે, તે અટકાયતીને જણાવવામાં આવ્યા ન હતા અને તેથી પણ અટકાયત હુકમ ખામીયુક્ત અને ગેરકાયદેસર છે.

(સી) કટોકટી હટાવ્યા પછી પણ કોફેપોસાની કલમ ૧૨(એ) નું કોઈ પાલન થયું ન હતું.

(ડી) તેમના તારીખ ૧૫.૦૯.૧૯૮૩ ના પત્ર દ્વારા, અટકાયતીએ સરકાર પાસેથી અટકાયતનો હુકમ અને આવી અટકાયતની પુષ્ટિ જેવા સુસંગત દસ્તાવેજોની માંગણી કરી હતી, તેવી જ રીતે તારીખ ૧૪.૧૨.૧૯૮૩ ના પત્ર દ્વારા અરજદારને અટકાયતમાંથી મુક્ત કરવાનો હુકમ પૂરો પાડવામાં આવ્યો હતો, પરંતુ સરકાર અટકાયતના આધારો પૂરા પાડી શકી ન હતી જે અનુચ્છેદ ૨૨(૫) નું ઉલ્લંઘન કરે છે.

૪૦. તારીખ ૨૨.૧૨.૧૯૯૫ ના વાદગ્રસ્ત હુકમનું ધ્યાનપૂર્વક અવલોકન

કરતાં એ સ્પષ્ટ થાય છે કે તે અટકાયતનો સાદો હુકમ છે જેમાં અટકાયતના આધારો સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા ઘડવામાં આવ્યા હતા અને તેના પર સહી કરવામાં આવી હતી કે કેમ અને તે અટકાયતી પર બજાવવામાં આવ્યા હતા કે કેમ તે હકીકત જાહેર કરવામાં આવી નથી. અટકાયતી પર આવો હુકમ કેવી રીતે બજાવવામાં આવ્યો હતો અને અટકાયતીના નજીકના સંબંધીઓને આવી હકીકત કેવી રીતે જાહેર કરવામાં આવી હતી તે અંગે પણ કોઈ સ્પષ્ટતા નથી.

૪૧. તેનાથી વિપરીત, આવા હુકમમાં જે જણાવવામાં આવ્યું છે તે તદ્દન સ્પષ્ટ છે કે કટોકટીનો અસરકારક રીતે સામનો કરવાના હેતુથી કોફેપોસા, ૧૯૭૪ ની કલમ ૩(૧) હેઠળ પુષ્ટિ થયેલ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને આવા અટકાયતીની અટકાયત કરવી જરૂરી હતી અને તેના દ્વારા અટકાયતીને નાસિક રોડ સેન્ટ્રલ જેલમાં અટકાયતમાં રાખવા અને મોકલવામાં આવે. એટલે કે અટકાયત હુકમમાં જ કોઈ આધાર કે કારણ જાહેર કરવામાં આવ્યું નથી કે અરજદારને કઈ ગેરકાયદેસર પ્રવૃત્તિ કે ગુના માટે કોફેપોસા હેઠળ અટકાયતમાં લેવામાં આવ્યા છે જ્યારે હુકમ માત્ર એટલું જ વાંચે છે કે "કટોકટીનો અસરકારક રીતે સામનો કરવાના હેતુથી અરજદારની અટકાયત કરવામાં આવે છે."

૪૨. એ નિર્વિવાદ હકીકત છે કે ત્યારપછી કટોકટી અયોગ્ય અને ગેરબંધારણીય જાહેર કરવામાં આવી હતી અને તેને તાત્કાલિક અસરથી હટાવી લેવામાં આવી હતી જેના પરિણામે માત્ર કટોકટીના હેતુ માટે આવી કોઈપણ

સત્તાધિકારી દ્વારા પસાર કરાયેલા કોઈપણ હુકમ ગેરકાયદેસર અને અધિકારક્ષેત્ર વિનાના ગણાયા હતા. તેથી, હાલના કેસમાં, જો અરજદારની અટકાયતનો હુકમ માત્ર કટોકટીનો અસરકારક રીતે સામનો કરવા પર આધારિત હોય, તો એ સ્પષ્ટ અને નિશ્ચિત છે કે કટોકટી હટાવવા પર સરકાર દ્વારા પોતે જ સ્વતઃ સંજ્ઞાનથી અટકાયતના હુકમને રદ કર્યા પછી, કટોકટીના અનુસંધાનમાં પસાર કરાયેલા અન્ય તમામ હુકમો માત્ર અયોગ્ય અને ગેરકાયદેસર જ નહીં પરંતુ રદબાતલ ગણવામાં આવશે.

૪૩. તારીખ ૨૧.૦૩.૧૯૭૭ નો રદ્દીકરણ હુકમ ખાસ પુષ્ટિ કરે છે કે રાજ્ય સરકાર પોતાની મેળે અટકાયતનો હુકમ રદ કરે છે અને તેથી, બે વર્ષ વચ્ચે અરજદારની અટકાયત શા માટે કરવામાં આવી હતી તેનો કોઈ ખુલાસો નથી.

૪૪. જોકે, કમનસીબે જ્યારે અટકાયતીના પિતાએ સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૭૮૮/૧૯૭૮ માં કોફેપોસા અને સાફેમાની બંધારણીય માન્યતાને પડકારી હતી અને જ્યારે આવી અરજીનો વર્ષ ૧૯૯૪ માં એટલે કે ૧૫ વર્ષ કરતાં વધુ સમય પછી અમૃતલાલ પ્રાણજીવન (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં નિર્ણયના અનુસંધાનમાં નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો અને અચાનક, સામાવાળાઓએ તારીખ ૧૭.૦૨.૨૦૦૦ ના રોજ એટલે કે મૂળ અટકાયતના ૨૪ વર્ષ કરતાં વધુ સમય પછી અને સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૭૮૮/૧૯૭૮ ના હુકમના ૬ વર્ષ પછી પણ બીજી નોટિસ જારી કરી હતી જેમાં

દાવો કરવામાં આવ્યો હતો કે 'રોશન મંઝિલ' નામની મિલકત ગેરકાયદેસર ભંડોળ દ્વારા બનાવવામાં આવી છે. જોકે અરજદાર અને તેમના પૂર્વજ ઉસ્માનગનીએ વિવિધ સ્ત્રોતોમાંથી લોન દ્વારા પોતાની પાસે ભંડોળની ઉપલબ્ધતા સમજાવી હતી. જોકે, તારીખ ૧૭.૦૨.૨૦૦૦ ની કારણ દર્શક નોટિસમાં ખાસ ખુલાસો કરવામાં આવ્યો હતો કે રૂ. ૫,૪૭,૦૦૦/- ની કિંમતની મિલકત માટે અસ્પષ્ટ રકમ રૂ. ૭૭,૫૦૧/- થી વધુ નથી અને તેથી અસ્પષ્ટ રકમ ૧૫% કરતાં ઓછી હતી. નોટિસે આવકવેરા વિભાગ દ્વારા વિગતવાર અને હુકમોમાં રકમનો વધુ કે ઓછો ખુલાસો કર્યો હતો જે પુષ્ટિ કરતો નથી કે અટકાયતી અથવા તેના સંબંધીઓ દ્વારા કોઈપણ રકમ ગેરકાયદેસર રીતે મેળવવામાં આવી છે કારણ કે તે માત્ર વિવિધ કરદાતાઓ દ્વારા આવકવેરા વિભાગને હિસાબના અયોગ્ય ખુલાસાના સંદર્ભમાં છે પરંતુ જ્યારે આવા કરદાતાઓ અટકાયતીના સંબંધીઓ હોય છે, ત્યારે સક્ષમ સત્તાધિકારીએ તેમની સામે સાફેમાની કાર્યવાહી શરૂ કરવા માટે આવી તમામ માહિતીને એકસાથે જોડી દીધી છે.

૪૫. એ નિર્વિવાદ હકીકત છે કે સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા તારીખ ૧૭.૦૨.૨૦૦૦ ની આવી નોટિસમાં પહેલેથી જ સ્વીકારવામાં આવ્યું છે કે "શ્રી નાઝીર અહેમદની અટકાયત રદ કરવાનો તારીખ ૨૧.૦૩.૧૯૭૭ નો હુકમ તે જ તારીખે કટોકટી હટાવવાના અનુસંધાનમાં કરવામાં આવ્યો હતો અને તે સભાન

રદ્દીકરણ ન હતું". તેથી એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે અટકાયત હુકમનું રદ્દીકરણ સાફેમા હેઠળની કાર્યવાહીમાં અવરોધરૂપ બનશે નહીં. સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા આ આશ્ચર્યજનક વલણ અપનાવવામાં આવ્યું છે, કેમ કે હવે એ સ્પષ્ટ છે કે અરજદારની અટકાયત કરતી વખતે કોઈ પણ કારણ દર્શાવવામાં આવ્યું ન હતું જ્યારે માત્ર એટલું જ જણાવવામાં આવ્યું હતું કે અટકાયત કટોકટીનો અસરકારક રીતે સામનો કરવા માટે હતી અને રદ્દીકરણનો હુકમ કટોકટી હટાવવાના અનુસંધાનમાં હતો. તેથી, હવે રેકોર્ડ પર એ સ્પષ્ટ હકીકત છે કે અરજદારની અટકાયત માત્ર કટોકટીને કારણે હતી અને અન્ય કોઈ કારણ કે આધાર માટે ન હતી અને તેથી, સાફેમા હેઠળ તે પણ બે દાયકાઓ પછી વધુ કાર્યવાહી શરૂ કરવાનો કોઈ પ્રશ્ન જ ઊભો થતો નથી. જોકે, એપેલેટ ઓથોરિટી તારીખ ૨૦.૦૩.૨૦૦૧ ના વાદગ્રસ્ત હુકમ મુજબ અપીલ નામંજૂર કરીને આવા હકીકતલક્ષી અને કાનૂની મુદ્દાઓની યોગ્ય કદર કરવામાં નિષ્ફળ રહી છે. એવું જણાય છે કે સાફેમાની કલમ ૨(૨)(બી) હેઠળ ઉસ્માનગનીને એક વ્યક્તિ તરીકે ગણતી વખતે ટ્રિબ્યુનલે પોતે ગેરસમજ કરી છે. કટોકટી હટાવવાના અનુસંધાનમાં અટકાયતના હુકમના રદ્દીકરણને ધ્યાને લેતાં જ્યારે આવો પાછળનો ભાગ એપેલેટ ઓથોરિટી દ્વારા સ્વીકારવામાં આવ્યો હતો, ત્યારે એવું જણાય છે કે એપેલેટ ઓથોરિટી એ બાબતની કદર કરવામાં પણ નિષ્ફળ રહી છે કે જ્યારે સહ-અટકાયતીના અટકાયતના હુકમને હાઈકોર્ટ દ્વારા રદ કરવામાં

આવ્યો છે, ત્યારે સામાવાળા માટે અટકાયતના આવા હુકમનો આશરો લેવાનું કોઈ કારણ નથી, જે પહેલેથી જ રદ કરવામાં આવ્યો હતો. ટ્રિબ્યુનલે હિસાબી ભાગની પણ અધકચરા મને તપાસ કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે અને અવલોકન કર્યું છે કે અટકાયતી અને તેમના સંબંધીઓ એ સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા છે કે કલમ ૬ હેઠળની કારણ દર્શક નોટિસમાં દર્શાવેલ અને પરિવારના સંબંધીઓ દ્વારા ધારણ કરવામાં આવેલી મિલકતો એ ગુનેગાર / અટકાયતીની ગેરકાયદેસર રીતે મેળવેલી મિલકત નથી.

૪૬. સામાવાળા નં. ૧ એ ઓગસ્ટ ૨૦૦૧ માં જ જવાબનું સોગંદનામું દાખલ કર્યું છે. અરજદાર દ્વારા માંગવામાં આવેલી કોઈપણ રાહત આપવાનો વિરોધ કરવા માટે આવા જવાબનો સારાંશ નીચે મુજબ છે :-
[૧] ફકરા ૨ માં, કેસની સંક્ષિપ્ત હકીકતો પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવી છે જેની અગાઉના ફકરાઓમાં પહેલેથી જ કાળજી લેવામાં આવી છે અને તેથી પુનઃઉત્પાદનની જરૂર નથી, સિવાય કે એ બાબતની પુષ્ટિ કરવી કે તેમની પાસે તમામ સંબંધિત કાગળો ધરાવતા વૈધાનિક સત્તાધિકારી હોવાના નાતે, હકીકતલક્ષી વિગતો જાહેર કરવામાં આવી છે, કદાચ સંપૂર્ણ રીતે જેથી એવું દર્શાવી શકાય કે વાદગ્રસ્ત હુકમો યોગ્ય અને કાયદેસર છે. જોકે, હુકમની કાયદેસરતા અદાલત દ્વારા નક્કી કરવાની હોય છે કારણ કે તે અદાલત સમક્ષ પડકાર હેઠળ છે. અને તેથી, માત્ર હકીકતલક્ષી વિગતો સિવાય, બાકીના

અવલોકનો અથવા ટિપ્પણીઓ પર તે જ રીતે આધાર રાખી શકાય નહીં, માત્ર એટલા માટે કે સત્તા પરની વ્યક્તિ દ્વારા તે જાહેર કરવામાં આવ્યું છે. જ્યારે હકીકત એ રહે છે કે અટકાયત હુકમ અટકાયત માટેનું કોઈ કારણ અથવા હેતુ જાહેર કરતો નથી જ્યારે તે માત્ર એટલું જ જણાવે છે કે કટોકટીનો અસરકારક રીતે સામનો કરવાના હેતુથી અરજદારની અટકાયત કરવામાં આવી છે અને ત્યારપછી સરકાર દ્વારા તેની અટકાયત રદ કરવામાં આવી છે. જોકે, તે દરમિયાન સાફેમા હેઠળ સક્ષમ સત્તાધિકારીએ સાફેમા હેઠળ કાર્યવાહી શરૂ કરી છે જે મુકદ્દમાની હાલની સ્થિતિમાં પરિણમી છે. જ્યાં સુધી પક્ષકારો વચ્ચેની કાર્યવાહીના ઈતિહાસનો સંબંધ છે, તે પહેલેથી જ રેકોર્ડ પર છે અને તેનું પુનરાવર્તન કે પુનઃઉત્પાદન કરવાની જરૂર નથી.

[૨] એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે 'રોશન મંઝિલ' નામની મિલકત અટકાયતીના મરહૂમ પિતા દ્વારા અટકાયતીના ગેરકાયદેસર રીતે મેળવેલા નાણાંમાંથી ખરીદવામાં આવી હતી. જોકે, સામાવાળાઓ એ સમજવામાં નિષ્ફળ રહ્યા છે કે જ્યારે અટકાયતીના મરહૂમ પિતા દ્વારા આવી મિલકત ખરીદવામાં આવી હતી, ત્યારે અટકાયતી માત્ર ૨૦ વર્ષનો યુવાન હતો, જેની કોઈ કમાણીની પ્રવૃત્તિ ન હતી અને તેના દ્વારા તેની પાસે ગેરકાયદેસર રીતે મેળવેલા નાણાં હોવાનો બિલકુલ અવકાશ ન હતો. અટકાયતના સમયગાળા માટે, સામાવાળાઓ તે સમયગાળા પર આધાર રાખી રહ્યા છે જે દરમિયાન કટોકટીની ઘોષણા

અમલમાં રહે છે જ્યારે એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે અટકાયતનો મહત્તમ સમયગાળો કટોકટી હટાવવા પર નિર્ભર રહેશે, વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે અટકાયતનો હુકમ કટોકટી હટાવ્યા પહેલાં કરવામાં આવ્યો ન હતો. જોકે, આ સોગંદ પરનું ખોટું નિવેદન છે. વાસ્તવમાં, તે અર્ધસત્ય છે કારણ કે અટકાયતનો હુકમ માત્ર ૨૨મી ડિસેમ્બર ૧૯૭૫ ના રોજ કટોકટીનો અસરકારક રીતે સામનો કરવાના હેતુથી કરવામાં આવ્યો હતો જ્યારે ૨૧મી માર્ચ ૧૯૭૭ ના રોજ આવો હુકમ રદ કરવામાં આવ્યો હતો.

[૩] એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે સાફેમાની કલમ ૧૧ હેઠળ જારી કરાયેલ રદ્દીકરણ હુકમ સાફેમાની કલમ ૨(૨)(બી) ની જોગવાઈઓ હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલી કોઈપણ આકસ્મિકતાઓ દ્વારા આવરી લેવામાં આવતો નથી.

[૪] હિસાબો સંબંધિત કારણ દર્શક નોટિસમાંની ચર્ચા પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવી છે જેની સાથે આવી વિગતોની ચર્ચા કરતી વખતે અને આવા મુદ્દાને નિર્ધારિત કરતી વખતે વ્યવહાર કરવામાં આવશે, માત્ર પુનરાવર્તન અને સમાન હકીકતો જાહેર કરવાની બેવડી પ્રક્રિયા ટાળવા માટે.

[૫] એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે પૂરતી તક આપવામાં આવી હોવા છતાં અટકાયતી અને અરજદાર સાફેમાની કલમ ૮ હેઠળ તેમના પર લાદવામાં આવેલ બોજો અદા કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા છે. અટકાયતી અને જપ્ત કરાયેલી મિલકતો વચ્ચેના સંબંધ અંગે હકીકતલક્ષી વિગતો અથવા પુરાવા જાહેર કર્યા વિના, એવી

પણ દલીલ કરવામાં આવે છે કે તેમની વચ્ચે સંબંધ છે. પુરાવા વિના એવી ધારણા રજૂ કરવામાં આવી છે કે આ સમયગાળા દરમિયાન દાણચોરીની પ્રવૃત્તિ ચરમસીમાએ હતી અને યુવાનો દાણચોરીની પ્રવૃત્તિઓમાં સામેલ હતા.

૪૭. ગુણદોષ પરના ઉપર સંદર્ભિત બચાવ ઉપરાંત, સામાવાળાઓ દ્વારા એવી પણ દલીલ કરવામાં આવી છે, જે રેકોર્ડ પર પ્રથમ સ્વીકારવામાં આવી છે કે તેઓને દમણ અને દીવ મ્યુનિસિપાલિટીઝ (એમેન્ડમેન્ટ) રેગ્યુલેશન્સ, ૧૯૯૯ ની કલમ ૧૯૦ હેઠળ દમણ અને મ્યુનિસિપલ કાઉન્સિલ, દમણના ચીફ ઓફિસર દ્વારા જારી કરાયેલી અને અટકાયતીને સંબોધિત તારીખ ૩જી મે ૨૦૦૧ ની એક નોટિસ મળી હતી, જેની એક નકલ સામાવાળાઓની કચેરીને મોકલવામાં આવી હતી જેના દ્વારા એ વાત સામે આવી હતી કે 'રોશન મંઝિલ' નામની મિલકતનું દમણ મ્યુનિસિપલ કાઉન્સિલ, દમણની કચેરી દ્વારા નિરીક્ષણ કરવામાં આવ્યું હતું અને તે જર્જરિત હાલતમાં જણાઈ હતી. તેથી, સદર મિલકતના માલિક/કબજેદારોએ ૧૫ દિવસની અંદર નુકસાનને તોડી પાડવું અથવા સુરક્ષિત કરવું કે સમારકામ કરવું જરૂરી હતું. તેથી, જોકે કેટલાક પગલાં સૂચવવામાં આવ્યા હતા, સામાવાળાઓએ સમજદારીપૂર્વક આવા પરિસરના કબજેદારો સામે ત્યાં રહેવા માટે મનાઈ હુકમ અને પોતાના દ્વારા મિલકતનો ખાલી ભૌતિક કબજો લેવા માટે અરજ કરી હતી.

૪૮. આવા જવાબ સાથે, સામાવાળાઓએ સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૭૮૮/૧૯૭૮ ની નકલ જોડી છે, જેનું અવલોકન કરતાં સ્પષ્ટ થાય છે કે અરજી મુખ્યત્વે બંધારણ (૪૪મો સુધારો) અધિનિયમ, ૧૯૭૬ ની બંધારણીય માન્યતાને પડકારતી હતી, તેવી જ રીતે સાફેમાને બંધારણની ૯મી અનુસૂચિમાં મૂકવા સામે પડકારતી હતી; જેમાં સામાવાળાઓ સામે આગળ વધવા પર મનાઈ હુકમ સહિત કેટલીક આનુષંગિક રાહતો માંગવામાં આવી હતી.

૪૯. રેકોર્ડ દર્શાવે છે કે આ બાબત શરૂઆતમાં તારીખ ૧૬મી એપ્રિલ ૨૦૦૪ ના ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા નક્કી કરવામાં આવી હતી અને આવા ચુકાદા દ્વારા આ હાઈકોર્ટની સમકક્ષ પીઠે નીચે મુજબની શરતોએ અરજી મંજૂર કરી હતી :-

"૪૬. ઉપરોક્ત કારણોસર, આ અરજી મંજૂર કરવામાં આવે છે:- ૪૬.૧) કન્ઝર્વેશન ઓફ ફોરેન એક્સચેન્જ એન્ડ પ્રિવેન્શન ઓફ સ્મગ્લિંગ એક્ટિવિટીઝ એક્ટ, ૧૯૭૪ ની કલમ ૩ હેઠળ અહીંના સામાવાળા નં. ૩ અને ૪ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ પ્રથમ અરજદારની અટકાયતનો તારીખ ૨૨/૧૨/૧૯૭૫ નો હુકમ કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવામાં આવે છે.

૪૬.૨) અટકાયતના તારીખ ૨૨/૧૨/૧૯૭૫ ના હુકમ પર આધારિત

અરજદારો સામે શરૂ કરાયેલી સ્મગ્લર્સ એન્ડ ફોરેન એક્સચેન્જ મેનિપ્યુલેટર્સ (ફોરફિચર ઓફ પ્રોપર્ટી) એક્ટ, ૧૯૭૬ ની કલમ ૬(૧) હેઠળની કાર્યવાહી અને 'રોશન મંઝિલ' તરીકે ઓળખાતી મિલકતને જપ્ત કરતો સ્મગ્લર્સ એન્ડ ફોરેન એક્સચેન્જ મેનિપ્યુલેટર્સ (ફોરફિચર ઓફ પ્રોપર્ટી) એક્ટ, ૧૯૭૬ ની કલમ ૭ હેઠળ સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા પસાર કરાયેલ તારીખ ૧૭/૦૨/૨૦૦૦ નો આનુષંગિક હુકમ પણ કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવામાં આવે છે."

૫૦. જોકે, આવા ચુકાદાને સામાવાળાઓ દ્વારા એલપીએ નં. ૧૨૭/૨૦૦૫ માં પડકારવામાં આવ્યો હતો જેમાં એલપીએ નં. ૧૨૪ અને ૧૨૯/૨૦૦૫ સાથે તારીખ ૧૮મી જુલાઈ ૨૦૧૪ ના એકીકૃત ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા, આ અદાલતની વિદ્વાન ખંડપીઠે તારીખ ૧૬મી એપ્રિલ ૨૦૦૪ ના આવા ચુકાદાને કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કર્યો હતો અને બાબતને પરત મોકલી આપી હતી. આવા ચુકાદાની સંપૂર્ણ વિગતો સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૬૧૪૩/૧૯૯૯ ની હકીકતલક્ષી વિગતો નોંધતી વખતે ઉપર પહેલેથી જ સમજાવવામાં આવી છે.

૫૧. જ્યારે કે અરજદારોએ અમુક હકીકતો રેકોર્ડ પર લાવવા માટે એપ્રિલ ૨૦૧૫ ના મહિનામાં એક વધારાનું સોગંદનામું દાખલ કર્યું છે જે નીચે મુજબ છે :-

(એ) 'રોશન મંઝિલ' નામની મિલકત જે આ અરજીનો વિષય છે તે હવે અસ્તિત્વમાં નથી અને સાફેમા હેઠળ સક્ષમ સત્તાધિકારી એવા સામાવાળાઓની જાણ બહાર આ અદાલતના હુકમો તેમજ દમણ મ્યુનિસિપલ કાઉન્સિલ, દમણના હુકમો હેઠળ 'રોશન મંઝિલ' ને તોડી પાડવામાં આવી છે અને તે માત્ર તેમની મંજૂરીથી જ કરવામાં આવ્યું હતું.

૫૨. મિલકત હવે અસ્તિત્વમાં ન હોવાથી, અરજી નિરર્થક બની ગઈ છે અને ન્યાયના હિતમાં જરૂરી હુકમો પસાર કરવા અદાલતને વિનંતી કરે છે.

૫૩. દમણ મ્યુનિસિપલ કાઉન્સિલ દ્વારા પ્લાન મંજૂર કરાવ્યા પછી એક નવી ઇમારત પહેલેથી જ બાંધવામાં આવી છે અને તે વિવિધ વ્યક્તિઓને વેચી દેવામાં આવી છે. 'રોશન મંઝિલ' ના ભાડૂતોએ વિદ્વાન સિવિલ કોર્ટ સમક્ષ કામચલાઉ મનાઈ હુકમની અરજી સાથે 'રોશન મંઝિલ' ને તોડી પાડવામાં અવરોધ ઊભો કરવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો. જોકે, તેઓ સફળ થઈ શક્યા ન હતા.

૫૪. કમનસીબે, રેકોર્ડ પર સોગંદ પર આવા ખુલાસા પછી પણ, બંને પક્ષકારોએ બાબત પર દલીલો કરી છે અને લેખિત રજૂઆતો પણ સબમિટ કરી છે અને તેથી અદાલત પાસે ઉપર નોંધ્યા મુજબ આવી હકીકતલક્ષી વિગતો સાથે વિગતવાર વ્યવહાર કરવા સિવાય કોઈ વિકલ્પ નથી.

૫૫. પોતાના વલણના સમર્થનમાં, અરજદારે તારીખ ૨૫.૪.૨૦૧૮ નું

વિશેષ સોગંદનામું દાખલ કર્યું છે જેમાં અન્ય બાબતો સાથે સોગંદ પર જાહેર કર્યું છે કે 'રોશન મંઝિલ' જર્જરિત હાલતમાં હોવાથી સાફેમા સત્તાધિકારીઓની સંમતિથી નગરપાલિકા દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમોના આધારે તોડી પાડવામાં આવી છે અને ભૂલથી એવો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે કે મિલકત તોડી પાડવામાં આવી હોવાથી રિટ અરજી નિરર્થક બની ગઈ છે, એક ચોક્કસ નિવેદન આપતાં કે કહેવાનો અર્થ એ હતો કે મિલકત અસ્તિત્વમાં ન હોવાથી જપ્તીનો હુકમ હવે ચાલુ રહેતો નથી અને તેને તે રીતે સુધારેલ વાંચવો જોઈએ. વધુમાં એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે અટકાયતના આધારો ઘડવામાં આવ્યા ન હોવાથી અટકાયતનો હુકમ પોતે જ ખામીયુક્ત થશે અને તે રદબાતલ હુકમ હશે. તેથી, તેના પર કોઈ સાફેમા કાર્યવાહી આધારિત હોઈ શકે નહીં અને 'રોશન મંઝિલ' નું ડિમોલિશન શૈક્ષણિક બની ગયું છે.

૫૬. આવી તમામ રજૂઆતોના સમર્થનમાં, અરજદાર ૧૯૯૨ (૨) જી.એલ.આર. ૮૯૧ માં નોંધાયેલા એન.ડી. ચોક્સી વિ. સક્ષમ સત્તાધિકારી ના કેસમાં આપેલા નિર્ણય પર આધાર રાખે છે જેમાં એ.આઇ.આર. ૧૯૭૫ એસ.સી. ૧૮૭૭ માં નોંધાયેલા કૃષ્ણ મુરારી ના કેસમાં ભારતના માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખીને ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે આધારો ઘડવા ફરજિયાત છે અને જો તેમ કરવામાં ન આવે તો અટકાયતનો હુકમ ખામીયુક્ત થશે અને અટકાયતના આવા આધાર પર સાફેમા કાર્યવાહી થઈ શકે નહીં. એવી

પણ રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે વિદ્ધાન ખંડપીઠ દ્ધારા સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૩૩૧/૧૯૯૨ માં તારીખ ૧૨.૪.૧૯૯૨ ના ચુકાદામાં સમાન અભિપ્રાય લેવામાં આવ્યો છે કે જો અટકાયતના આધારો ઘડવામાં ન આવે તો અટકાયત હુકમ ખામીયુક્ત થશે અને સાફેમા કાર્યવાહી શરૂ કરી શકાતી નથી. ૨૦૦૪ (૨) જી.એલ.આર. ૧૪૩૧ માં નોંધાયેલા આયેશાબેન નૂર મોહમ્મદ વિ. સક્ષમ સત્તાધિકારી વચ્ચેના નિર્ણયમાં પણ સમાન અભિપ્રાય લેવામાં આવ્યો છે.

૫૭. એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે ૧૯૯૮ (૬) એસ.સી.સી. ૨૬૪ માં નોંધાયેલા કરીમા બાગડ ના કેસમાં આપેલા નિર્ણય અનુસાર, અટકાયતનો માન્ય હુકમ એ સાફેમાની કાર્યવાહી શરૂ કરવા માટે પણ એક પૂર્વશરત છે અને તેથી, જ્યારે અટકાયતનો હુકમ ખામીયુક્ત હોય, ત્યારે સાફેમાની કાર્યવાહી ટકી શકે નહીં.

૫૮. એ નિર્વિવાદ હકીકત છે કે હવે સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૬૧૪૩/૧૯૯૯ માં આજના ચુકાદા અને નિર્ણય અનુસાર જ્યારે નાઝીર અહેમદ ઉસ્માનગની ડીગમાર નો અટકાયત હુકમ કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવામાં આવે છે, ત્યારે તેમના સંબંધીઓ સામે સાફેમાની કાર્યવાહી ચાલુ રહેશે નહીં. એ સ્પષ્ટ કરવું યોગ્ય રહેશે કે ઉપર નોંધાયેલી રજૂઆતો અને ટાંકણો સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૬૧૪૩/૧૯૯૯ નો નિર્ણય કરતી વખતે લાગુ પડે છે અને તેથી, તેને તે મુજબ વાંચવી જોઈએ.

૫૯. ઉપર જે ચર્ચા કરવામાં આવી છે તે ઉપરાંત, ૨૦૧૭ (૯) એસ.સી.સી. ૪૮૯ માં નોંધાયેલા ડોમનિક એલેક્સ ફર્નાન્ડિસ વિ. યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા ના કેસનો સંદર્ભ માત્ર એ દર્શાવવા માટે સુસંગત છે કે સામાવાળાની એવી દલીલ કે એકવાર સાફેમા હેઠળ નોટિસ જારી કરવામાં આવે પછી તમામ મિલકતો જપ્ત કરવા સિવાય કોઈ વિકલ્પ નથી તે યોગ્ય નથી, કેમ કે, હવે એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે મિલકતમાં શુદ્ધબુદ્ધિપૂર્વકના ભાડૂતનો અધિકાર આવી મિલકતની જપ્તી અને કેન્દ્ર સરકારમાં તેના નિહિત થવાથી આપમેળે સમાપ્ત થશે નહીં. આવું ઠરાવતી વખતે, તારીખ ૧૭.૮.૨૦૧૭ ના આવા તાજેતરના ચુકાદામાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે એટર્ની જનરલ ઓફ ઈન્ડિયા (ઉપર મુજબ) ના ફકરા ૪૪ ના અવલોકનને તેમજ ૨૦૦૩ (૭) એસ.સી.સી. ૪૩૬ માં નોંધાયેલા ફાતિમા મોહમ્મદ અમીન વિ. યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા, ૨૦૦૭ (૨) એસ.સી.સી. ૫૧૦ માં નોંધાયેલા પી.પી. અબ્દુલ્લા વિ. સક્ષમ સત્તાધિકારી અને ૨૦૦૮ (૧૪) એસ.સી.સી. ૧૮૬ માં નોંધાયેલા અસલમ મોહમ્મદ મર્ચન્ટ વિ. સક્ષમ સત્તાધિકારી વચ્ચેના કેસોને પહેલેથી જ ધ્યાનમાં લીધા છે.

૬૦. એ નિર્વિવાદ હકીકત છે કે પ્રશ્નવાળી મિલકત ભાડૂતો દ્વારા ધારણ કરવામાં આવી છે જેમણે સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૩૭૩૨/૨૦૦૨ વાળી અલગ અરજી પહેલેથી જ દાખલ કરી છે, જેની વિગતો નીચે ચર્ચા કરવામાં આવી છે.

સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૩૭૩૨/૨૦૦૨

૬૧. આ અરજી 'રોશન મંઝિલ ટેનન્ટ્સ એસોસિએશન' દ્વારા તેના પ્રમુખ મારફતે દાખલ કરવામાં આવી છે. જોકે, સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૪૩૪૮/૨૦૦૧ ના સંદર્ભમાં હકીકતલક્ષી વિગતો નોંધતી વખતે નોંધ્યા મુજબ અહીં એ યાદ કરવાનું રહે છે કે આવી 'રોશન મંઝિલ' ઇમારત પહેલેથી જ તોડી પાડવામાં આવી છે અને તે જગ્યાએ નવી ઇમારત પહેલેથી જ બાંધી દેવામાં આવી છે અને તે જુદા જુદા માલિકોને વેચી દેવામાં આવી છે અને તેથી સદર સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૪૩૪૮/૨૦૦૧ ના અરજદારે જાહેર કર્યું છે કે અરજી નિરર્થક બની ગઈ છે. આવી જાહેરાતના પ્રકાશમાં, આ અરજી પણ નિરર્થક બની જશે. તેમ છતાં, બંને પક્ષોએ આવી બાબતો પર દલીલો કરી છે અને અંતિમ નિર્ણયની માંગ કરી છે અને તેથી આ કવાયત હાથ ધરવામાં આવી છે.

૬૨. અરજદાર 'રોશન મંઝિલ' ના ભાડૂતોનું એક સંગઠન છે જેમાં કેટલાક ભાડૂતો દુકાનોના ભાડૂઆત હકો ધરાવે છે જ્યારે કેટલાક સભ્યો ભાડૂતો તરીકે તે જ ઇમારતના રહેણાંક ભાગમાં રહે છે. ભાડૂતોની યાદી અરજી સાથે એનેક્ષર 'એ' તરીકે જોડાયેલ છે. આવા ભાડૂતો અરજી દાખલ કરવાના સમયે એટલે કે સાફેમા અમલમાં આવ્યા પહેલાં ૩૦ થી વધુ વર્ષોથી મિલકતનો કબજો ધરાવતા હતા. તેઓ આવા મકાનમાલિકને નિયમિતપણે ભાડું ચૂકવી રહ્યા છે અને તેમની સામે બેદખલીની કોઈ કાર્યવાહી પેન્ડિંગ નથી. મકાનમાલિક ઇન્કમ ટેક્સ વિભાગના

કેટલાક લેણાં ચૂકવવામાં નિષ્ફળ ગયા પછી, ઈન્કમ ટેક્સ વિભાગ તેમની પાસેથી ભાડું વસૂલ કરતો હતો.

૬૩. અટકાયતી અને તેમના સંબંધીઓ વચ્ચે સક્ષમ સત્તાધિકારી સાથેની મુકદ્દમાબાજી પેન્ડિંગ હતી તે દરમિયાન, એવું જણાય છે કે સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૪૩૪૮/૨૦૦૧ માં સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૧૩૮૦/૨૦૦૧ દાખલ કરીને અદાલતની પરવાનગી માંગવામાં આવી હતી કે તેઓને પ્રશ્નવાળા પરિસરમાંથી ભાડૂતોને બેદખલ કરવાની અને 'રોશન મંઝિલ' નામની ઈમારતને તોડી પાડવાની મંજૂરી આપવામાં આવે.

૬૪. જોકે, તારીખ ૧૯મી ઓક્ટોબર ૨૦૦૧ ના રોજ, અદાલતે એવા અવલોકન સાથે ભાડૂતો સામે કાયદા અનુસાર બેદખલી સહિતનાં પગલાં લેવાની સક્ષમ સત્તાધિકારીને મંજૂરી આપતાં મર્યાદિત રાહત આપી હતી કે જો સક્ષમ સત્તાધિકારી મિલકતની જાળવણી અથવા તેને તોડી પાડવા માટે, જો જરૂર પડે તો, કોઈ રકમ ખર્ચે, તો તે મુખ્ય સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશનના પરિણામને આધીન રહેશે. આવી વચગાળાની રાહતના આધારે સક્ષમ સત્તાધિકારીએ બેદખલી માટેની નોટિસ જારી કરી છે, તેથી, ભાડૂત સંગઠન પાસે તારીખ ૧૮મી ફેબ્રુઆરી ૨૦૦૨ ની બેદખલી નોટિસને પડકારીને આ અરજી દાખલ કરવા સિવાય કોઈ વિકલ્પ ન હતો, જેની નકલ એનેક્ષર 'એએ' પર રજૂ કરવામાં આવી

છે. આવી નોટિસ ૨૬ કબજેદારોને સંબોધવામાં આવી હતી જેઓ હાલની અરજીમાં અરજદાર તરીકે તેમના સંગઠન મારફતે આ અદાલત સમક્ષ ઉપસ્થિત છે. અરજદારે તારીખ ૧૮મી ફેબ્રુઆરી ૨૦૦૨ ની બેદખલી નોટિસ અને હુકમના અમલને રદ કરવાની વચગાળાની રાહત તેમજ આનુષંગિક રાહત સાથે સાફેમામાં જપ્તીનો હુકમ પણ ગેરકાયદેસર હોવાની ઘોષણા માંગી છે.

૬૪. જોકે, તારીખ ૧૯મી ઓક્ટોબર ૨૦૦૧ ના રોજ, અદાલતે એવા અવલોકન સાથે ભાડૂતો સામે કાયદા અનુસાર બેદખલી સહિતનાં પગલાં લેવાની સક્ષમ સત્તાધિકારીને મંજૂરી આપતાં મર્યાદિત રાહત આપી હતી કે જો સક્ષમ સત્તાધિકારી મિલકતની જાળવણી અથવા તેને તોડી પાડવા માટે, જો જરૂર પડે તો, કોઈ રકમ ખર્ચે, તો તે મુખ્ય સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશનના પરિણામને આધીન રહેશે. આવી વચગાળાની રાહતના આધારે સક્ષમ સત્તાધિકારીએ બેદખલી માટેની નોટિસ જારી કરી છે, તેથી, ભાડૂત સંગઠન પાસે તારીખ ૧૮મી ફેબ્રુઆરી ૨૦૦૨ ની બેદખલી નોટિસને પડકારીને આ અરજી દાખલ કરવા સિવાય કોઈ વિકલ્પ ન હતો, જેની નકલ એનેક્ષર 'એએ' પર રજૂ કરવામાં આવી છે. આવી નોટિસ ૨૬ જેટલા કબજેદારોને સંબોધવામાં આવી હતી જેઓ હાલની અરજીમાં અરજદાર તરીકે તેમના સંગઠન મારફતે આ અદાલત સમક્ષ ઉપસ્થિત છે. અરજદારે તારીખ ૧૮મી ફેબ્રુઆરી ૨૦૦૨ ની બેદખલી નોટિસ અને હુકમના અમલને રદ કરવાની વચગાળાની રાહત તેમજ આનુષંગિક રાહત સાથે સાફેમામાં

જપ્તીનો હુકમ પણ ગેરકાયદેસર હોવાની ઘોષણા માંગી છે.

૬૫. અગાઉની અરજીઓમાં દર્શાવેલ સામાન્ય કાનૂની આધારો ઉપરાંત, અરજદારે વાદગ્રસ્ત નોટિસને પડકારતી વખતે નીચે મુજબનું વલણ પણ અપનાવ્યું છે:-

[એ] એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૧૩૮૦/૨૦૦૧ નો હુકમ એ મકાનમાલિક અને સક્ષમ સત્તાધિકારી વચ્ચેના મેળાપીપણાનું પરિણામ છે જેથી તેઓ મિલકતોનો કબજો મેળવી શકે અને તેના દ્વારા જ્યારે મકાનમાલિક તેની અરજીમાં સફળ થાય છે, ત્યારે તે ભાડા અધિનિયમ હેઠળ કાયદાની યોગ્ય પ્રક્રિયાને અનુસર્યા વિના કબજો પાછો મેળવે છે. જોકે, આવી રજૂઆતમાં કોઈ તત્વ નથી કેમ કે બાબતમાં આગળનો વિકાસ જેના દ્વારા જૂના પરિસરને તોડી પાડીને નવું બાંધકામ કરવામાં આવ્યું છે અને તેને અનેક વ્યક્તિઓને વેચી દેવામાં આવ્યું છે તે આવા આક્ષેપોને પાયાવિહોણા બનાવે છે.

[બી] જોકે, એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે કોઈ પણ સંજોગોમાં આવી પ્રવૃત્તિને અદાલત દ્વારા મંજૂરી આપી શકાય નહીં કારણ કે અદાલતે સામાવાળાઓને કાયદા અનુસાર પગલાં લેવાની મંજૂરી આપી છે અને ગેરકાયદેસર તથા અયોગ્ય રીતે નહીં.

[સી] કલમ ૭ હેઠળ મિલકત જપ્ત કરવામાં આવે તો પણ, સરકારે

અરજદાર સંગઠનના સભ્યોની ભાડૂઆતને આધીન મિલકતો લેવી પડશે અને કલમ ૬(૨) અને ૭ બંને હેઠળ આવા હુકમથી પ્રભાવિત વ્યક્તિને નોટિસ આપવી ફરજિયાત છે અને એ સ્વીકૃત સ્થિતિ હોવાથી કે અરજદાર સંગઠનના સભ્યો મિલકત ધરાવે છે જેમના પાસેથી કબજો લેવામાં આવ્યો છે તો તેમને ૩૦ દિવસની નોટિસ આપ્યા પછી કોઈ પણ સંજોગોમાં સાંભળવા જરૂરી છે. ભાડૂઆત સાફેમા અમલમાં આવ્યા પહેલાંની હતી. તેથી, યોગ્ય વૈધાનિક જોગવાઈઓ હેઠળ અથવા દીવાની કાયદા એટલે કે ભાડા અધિનિયમ હેઠળ હોઈ શકે તેવી યોગ્ય અને કાયદેસરની પ્રક્રિયાને અનુસર્યા વિના આવા ભાડૂતની કોઈ બેદખલીનો હુકમ કરી શકાય નહીં. આવી નોટિસ ક્યારેય આપવામાં આવી ન હતી અને કાયદેસરની પ્રક્રિયા ક્યારેય અનુસરવામાં આવી નથી. અટકાયતનો હુકમ પહેલેથી જ રદ કરવામાં આવ્યો હતો અને તેથી સાફેમાની કાર્યવાહી ચાલુ રાખી શકાય નહીં અને તેના દ્વારા અરજદાર પાસેથી કબજો લઈ શકાય નહીં.

૬૬. અરજદારના કેસનો સારાંશ અને અરજીઓ મંજૂર કરવાના કારણો નીચે મુજબ સંક્ષિપ્તમાં રજૂ કરવામાં આવ્યા છે:-

[એ] અરજદાર સંગઠનના સભ્યો કે જેઓ ભાડૂતો છે અને જેઓ સક્ષમ સત્તાધિકારીના તેમજ આ હાઈકોર્ટના હુકમોથી પ્રભાવિત થયા છે તેઓને આવો કોઈ હુકમ પસાર કરતાં પહેલાં અથવા તેમનો કબજો છીનવી લેવાનો નિર્દેશ આપતાં પહેલાં સાંભળવામાં આવ્યા નથી.

[બી] અરજદાર સંગઠન સંપૂર્ણપણે અપ્રતિનિધિત્વ રહ્યું જેના પરિણામે તેઓ ૩૦ વર્ષ કરતાં વધુ સમયથી પરિસરમાં કબજો ધરાવતા હોવા છતાં તેમને વાજબી તક આપ્યા વિના પણ બેઘર અને વ્યવસાય-વિહીન બની ગયા અને તેના દ્વારા જપ્તીનો હુકમ પસાર કરતાં પહેલાં મિલકત જે વ્યક્તિ સામે આવો જપ્તીનો હુકમ પસાર કરવામાં આવ્યો છે તેના દ્વારા રાખવામાં આવી છે કે કેમ તેની વ્યવહારિક રીતે ચકાસણી કર્યા વિના પણ આવું કરવામાં આવ્યું.

[સી] અરજદારના સભ્યો પ્રભાવિત હોવાથી, વાદગ્રસ્ત હુકમો પસાર કરતાં પહેલાં તેમને સાંભળવા જરૂરી છે.

[ડી] વાદગ્રસ્ત નોટિસ તેમજ જપ્તીનો હુકમ એ હકીકતને ધ્યાને લેતાં ખામીયુક્ત અને ગેરકાયદેસર છે કે સાફેમાની કલમ ૧૯(૧) ની જોગવાઈઓ મુજબ, સક્ષમ સત્તાધિકારીને ૩૦ દિવસની નોટિસની જરૂર હોય છે જ્યારે વાદગ્રસ્ત નોટિસ ૧૫ દિવસમાં પરિસર ખાલી કરવાના નિર્દેશ સાથે આપવામાં આવી હતી. સ્પષ્ટપણે એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે જો જપ્તીનો હુકમ માન્ય રહે, તો સંગઠનના સભ્યોને ભાડૂઆતની શરતો હેઠળ તેમને લાગુ પડતી શરતો અને નિયમો પર ભારત સંઘના ભાડૂત તરીકે ચાલુ રાખી શકાય છે.

[ઈ] અદાલતે સક્ષમ સત્તાધિકારીને ક્યારેય કબજો છીનવી લેવાનો નિર્દેશ આપ્યો નથી પરંતુ માત્ર અને સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે કે જો કાયદા હેઠળ માન્ય હોય તો કાયદેસરની પ્રક્રિયાને અનુસરીને કબજો લઈ શકાય છે. તેથી, કબજો લેતાં

પહેલાં સાફેમાની કલમ ૧૯(૧) હેઠળ નોટિસ જારી કરવી જરૂરી છે જે કરવામાં આવ્યું નથી. તેથી, સમગ્ર નોટિસ ગેરકાયદેસર છે.

[એફ] મકાનમાલિકની અટકાયત અને તેની સામેની કાર્યવાહીની હકીકતલક્ષી વિગતો અગાઉની અરજીમાં પહેલેથી જ જાહેર કરવામાં આવી છે અને તેથી તેનું પુનરાવર્તન ટાળવામાં આવે છે.

[જી] સાફેમા હેઠળની કાર્યવાહી ટકી શકે નહીં, કેમ કે અટકાયત હુકમ તારીખ ૨૧.૦૩.૧૯૭૭ ના રોજ એટલે કે અટકાયતનો સમયગાળો પૂરો થાય તે પહેલાં રદ કરવામાં આવ્યો હતો કે જ્યારે અટકાયત પોતે જ રદ કરવામાં આવી હતી, ત્યારે નીચેના નિર્ણયો પર આધાર રાખીને સાફેમા હેઠળ કોઈ કાર્યવાહી શરૂ કરી શકાય નહીં;

[૧] એ.આઇ.આર. ૧૯૮૫ એસ.સી. ૬૯૭ માં નોંધાયેલ ઇબ્રાહીમ બચુ વિ. ગુજરાત રાજ્ય

[૨] ૧૯૯૨ (૨) જી.એલ.આર. ૮૯૧ માં નોંધાયેલ એન.ડી. ચોક્સી વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા

[૩] ક્રિમિનલ એપ્લિકેશન નં. ૧૩૨૦/૧૯૭૫ માં બોમ્બે હાઇકોર્ટનો તારીખ ૨૩.૦૨.૧૯૮૧ નો અપ્રકાશિત ચુકાદો

[૪] જી.કે. ગોસ્વામી વિ. એસ.ટી. પિલ્લઈ

[૫] ૨૩૩ આઇ.ટી.આર. ૨૬ માં નોંધાયેલ ધાનિકા વિ. ધી કોમ્પીટન્ટ

ઓથોરિટી

[એચ] ઉસ્માનગની પરની નોટિસ, જે તારીખ ૦૪.૧૨.૧૯૭૬ ની છે અને જપ્તીનો હુકમ તારીખ ૧૭.૦૨.૨૦૦૦ નો છે એટલે કે ૨૪ વર્ષ વચ્ચે ઘણો સમય વીતી ગયો હતો. કારણ કે સમય વીતી જવાને કારણે, અરજદાર માટે એ સાબિત કરવું અશક્ય હતું કે ઉસ્માનગનીએ મકાન બનાવવા માટે ભંડોળ મેળવ્યું હતું અને આવું ભંડોળ ગેરકાયદેસર ભંડોળ ન હતું.

[આઈ] અટકાયતીની પ્રવૃત્તિઓ અને મેળવેલી મિલકત વચ્ચે કોઈ સંબંધ નથી અને અટકાયતી અને મિલકત વચ્ચે કોઈ કડી સ્થાપિત થઈ નથી સિવાય કે મિલકત અટકાયતીના પિતા દ્વારા રાખવામાં આવી છે અને અટકાયતીના પિતા દ્વારા વર્ષ ૧૯૮૬ માં મકાન બાંધકામ સમયે અટકાયતી માત્ર ૨૦ વર્ષની વયનો હતો અને તેથી, જ્યારે તેની પાસે કોઈ કમાણી અથવા અન્ય પ્રવૃત્તિ ન હતી, ત્યારે એવું કહી શકાય નહીં કે અટકાયતીના ગેરકાયદેસર ભંડોળનો ઉપયોગ તેના પિતા દ્વારા મકાન બનાવવા માટે કરવામાં આવ્યો હતો.

૬૭. ઉપરોક્ત હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાને લેતાં, જ્યારે ભારતના માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના તાજેતરના ચુકાદાને ધ્યાનમાં રાખીને સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૩૭૩૨/૨૦૦૨ ના અરજદારો દ્વારા 'રોશન મંઝિલ' નામની મિલકતનો કબજો ભોગવવામાં આવતો હતો, ત્યારે સાફેમાની કાર્યવાહી તેમના અધિકારોમાં ખલેલ પહોંચાડશે નહીં અને નાઝીર અહેમદ ઉસ્માનગની

ડીગમાર નો અટકાયત હુકમ રદ કરવાના અનુસંધાનમાં, તેમના સંબંધીઓ સામેની સાફેમા પણ ટકી શકશે નહીં. તેથી, આ અરજીઓ અરજ કર્યા મુજબ મંજૂર કરવામાં આવે છે.

સહી/-

(એસ.જી. શાહ, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

===

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઇ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્ધેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

===